

KATEDRA

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

MARIBOR

26. MAJA 1961

LETO I. ŠTEV. 4-5

- Ob 20-letnici
- Sveti letnikov
- Prvi diplomanti

- Šport
- Razgledanost pod mikroskopom
- Ekonomske štipendije

Letna naročnina 300 dinarjev

Namesto uvodnika

Mislimo, da smo ustregli vsem z izdajo dvojne številke. Za to smo se odločili predvsem, ker v juniju ne bo več predavanj, temveč bodo samo še izpiti. S težavo bi predvsem razdelili KATEDRO (tega tudi do sedaj združenja niso najbolje opravila!). Ob vsem trudu, da bi številka izšla čimprej, se je na šoli zataknilo. Neprijetno je tudi to, da moramo oddajati rokopise in slike v tiskarno najmanj dvajset dni poprej. Ker pa izhajamo mesečno, časopis ne more biti vedno aktualen in dovolj tekoče informativen. Zaradi pomanjkanja prostora izostajajo pogosto tudi obsežnejši sestavki ali kličkaj temeljitejše razprave. Zaradi vsega tega bomo morali poizkusiti v jeseni ali z novim koledarskim letom s štirinajstdnevnikom. Tako bomo aktualnejši, bolj informativni, obsežnejši in temeljitejši.

Danes nas študij toliko zaposluje, da nam pogosto ne ostaja mnogo časa za aktivno sodelovanje v kakršni koli družbeni aktivnosti. Tako pa takšno na pol pasivno sodelovanje preko časopisa vendarle predstavlja nekakšno povezovalo. Zato se lahko v imenu vseh študentov zahvalimo za razumevanje, na katerega smo naleteli ob ustanavljanju našega časopisa.

Posvetovanje na visoki ravni – Podpredsednik IS LRS dr. Jože Vilfan in podpredsednica OLO Maribor tovarišica Ančka Kuhar sodelovala v razpravi – Sodelovanje in smernice za bodoče delo

USPELO POSVETOVANJE

Odbor Zveze študentov višjih šol v Mariboru je pripravil posvetovanje v širšem krogu, ki bi dalo napotila za boljše sodelovanje študentov v organih družbenega upravljanja, za reševanje materialnih problemov in seznanilo predstavnike okrajnih organov z delom študentske organizacije. Tega posvetovanja so se udeležili tudi vsi direktorji višjih šol, predstavniki občine Center in Univerzitetnega odbora iz Ljubljane.

Ustanovljeno Združenje visokošolskih zavodov — ki ga mora potrditi še Ljudska skupščina — bo skrbelo za reševanje vprašanj, ki so skupna vsem šolam in študentom v Mariboru. V svetu tega združenja bodo enakopravno sodelovali tudi študentje. Prizadevamo si, da ne bi izostali nikjer, kjer razpravljajo o nas in naših težavah, saj morajo naše mnenje in predloge tudi upoštevati. V razpravi smo omenili vse probleme, s katerimi se srečujemo in prosili za predloge in navodila za reševanje teh težav. Najtežje je naše materialno stanje, saj nimamo domov in menze oziroma fonda za subvencije. Predlagali smo organiziranje sprejemnega centra

za študente, ki pridejo v Maribor in ne morejo takoj najti sobe. V sedanjih pogojih bi potrebovali okoli 200 postelj, predvidoma pa bomo že letos razpolagali s 60 mesti za najpotrebnejše študente. Obrniti se bomo morali na ob-

morali opozoriti vse pristojne činitelje na novo nastale ekonomske potrebe študentov, saj starši za sedaj ne morejo kriti vseh stroškov študija. Zato je tudi zelo nezadovoljiv socialni sestav študentov, ker so prejemniki družin z nekvalificirano delovno silo nezadostni. Stanovanjski problem bi lahko omilili nekoliko tudi prebivalci mesta, če ne bi prekomerno poviševali najemnin za stanovanja.

Velike potrebe po strokovnih kadrih

V jeseni pedagoška akademija v Mariboru

Problem prostorov in finančnih sredstev

Ze dalj časa pričakujemo Mariborčani ustanovitev samostojne Pedagoške akademije v našem mestu. Potrebe na področju severne Slovenije po strokovnih kadrih nujno narekujejo ustanovitve take ustanove. Z reformo šolstva so vse osnovne šole prerasle v osemletke in s tem se je potreba po predmetnih učiteljih še povečala. V večini primerov poučujejo na višji stopnji osemletk samo učitelji brez višje strokovne izobrazbe. Nujna posledica tega je do neke mere deficitarnost pouka.

Iz teh vzrokov je bil že lani ustanovljen Center za izredni študij višje pedagoške šole v Mariboru, ki je doslej deloval kot podružnica ljubljanske VPS. Za sedaj je vpisanih 400 slušateljev, med katerimi je precej takih, ki so že v Ljubljani končali nekaj semestrov in bodo tu v kratkem že diplomirali. Sedaj ima VPS že sledeče oddelke: oddelk za glasbo, za likovno vzgojo, za tehnično vzgojo, za kemijo, biologijo, fiziko, matematiko, slovenski, srbohrvaški, angleški in nemški jezik, zemljepis, zgodovino in za družbene vede. Pouk poteka seminarско, in sicer prihajajo slušatelji enkrat mesečno v soboto in nedeljo. Predava preko trideset predavateljev.

Kakor sem že prej omenil, je za sedaj VPS še podružnica ljubljanske, v teku pa so priprave, da bi Maribor v jeseni dobil v sklop Združenja visokošolskih zavodov še samostojno Pedagoško akademijo, katere ustanovitelj in pobudnik je okraj.

Študij na mariborski Pedagoški akademiji bo reden in izreden. Izredni bodo lahko študirali na vseh skupinah, ki sodijo v program in ki smo jih že zgoraj naštel, redni pa se bodo omejili na najbolj pereče potrebe, to je oddelk za

matematiko, fiziko, glasbo, tehnični pouk in jezike.

Redni slušatelji se bodo delili v dve skupini: Prva skupina za razredni pouk od prvega do petega razreda in druga skupina za predmetni pouk od petega do osmega razreda. Sam študij bo potekal v treh smereh. Vse tri smeri bodo imele skupna predavanja iz družbenih ved, telesno zdravstvene službe in predvojaške vzgoje. Predmetniki in

(nadaljevanje na 5. strani)

Na odboru višjih šol

stoječe internate in zagotoviti nekaj postelje tudi za študente. Stroški prehrane so precej visoki, štipendije pa za sedaj niso dosegle višine stroškov, zato moramo ustanoviti poseben sklad za subvencije študentom. Te redne mesečne podpore bi naj podeljevali po individualni presoji in bi se ravnale po dejanskih stroških in prejemkih upravičencev. Fond naj bi formirali pri Združenju in bi vanj prispevali okrajni, občinski, republiški organi in gospodarske organizacije. Ta način podpiranja pa ne more veljati vedno, zato bomo

V razpravo je posegel tudi dr. Vilfan. Specifičnost mariborskih višjih šol je, da so mlade in so zato nekateri problemi toliko težji, ker se z njimi prvi srečujemo. Nujno moramo zagotoviti dinamiko reševanja materialnih problemov, vendar ne moremo pričakovati, da bomo rešili vse že v enem letu, saj gospodarstvo tega ne zmore. V vseh naših prizadevanjih se moramo prilagoditi spremembam, ki se dogajajo v naši družbi. To so predvsem novi gospodarski ukrepi, ki ne dopuščajo več

(nadaljevanje na 5. strani)

Petnajst višjih šol

Beograjske šole in študentje

Predstavniki Zveze študentov iz Maribora so bili v Beogradu

Mariborski študentje ne smemo živeliti popolnoma izolirano od študentov v ostalih jugoslovanskih mestih, zato je

Iz razgovora v Beogradu

naš odbor poskusil navezati stike z ostalimi študentskimi organizacijami. Prvi obisk smo namenili Beogradu, za katerega smo vedeli, da ima nekaj višjih šol. Zelo smo bili presenečeni, ko smo izvedeli, da jih ima kar 15 in da so vsa združenja šol tudi v Beogradu podobno kot v Mariboru, povezana v odbor višjih šol.

Naša pot do tega odbora je bila precej zamotana, saj zanj nismo vedeli in so nas opozorili nanj šele predstavniki beograjskega univerzitetnega odbora, ki so nas napotili najprej do komiteja ZK višjih šol. Ti tovariši so nas pri srčno sprejeli in nas seznanili s svojim delom in s težavami, ki jih tarejo. Njihovo politično-ideološko delo je zelo razgibano in so nas v tem precej prehiteli.

Komite višjih šol sestavlja redno program dela, ki obsega izobraževanje, razne politične akcije in delo idejno vzgojne komisije Odbora višjih šol. Odlično so pripravili proslavo 20. obletnice ljudske vstaje, ki predvideva tudi pohod na Tjentište, predvajanje raznih zgodovinskih filmov in predavanje o zgodovini vstaje. K temu delu so pritegnili mnoge znane politične osebnosti, kar je seveda zagotovilo kvaliteto predavanj in številen obisk.

Manj uspehov so želi pri reševanju študijskih problemov, saj je za njih še vedno zelo problematičen prehod na drugo stopnjo študija. Glavna ovira pri tem je konservativnost profesorjev in nepravilno razumevanje inverzije študija. Zato pri njih često postavljajo

(nadaljevanje na 5. strani)

Novosti iz odbora Mnogo dela toda malo delavcev Vedno večja vloga

Največ dela ima odbor trenutno z organiziranjem proslav ob 20-letnici revolucije in pripravo vsejugoslovanskega posvetovanja višjih šol, ki bo verjetno konec meseca junija v Mariboru. Organiziral je tudi zelo uspelo posvetovanje, o katerem govorimo na drugem mestu.

Najboljšo sliko dela bomo dobili, če pretresemo posamezne komisije:

IDEJNO-VZGOJNA: V glavnem se bavi le bolj z administrativnimi posli, v njenem delu še ni mnogo študijskega, kar pa bo kmalu sledilo. Upajmo. Uspešno pa pripravljajo razne proslave v okviru 20-letnice naše revolucije.

SOCIALNO-EKONOMSKA: Mnogo je dela z organizacijo študentske zadruga. Verjetno bo zadruga začela delovati z novim šolskim letom. Na posvetovanju je komisija pripravila obsežen pregled o materialnem stanju mariborskih študentov. Mnogo zaključkov posvetovanja bo poizkusila uresničiti.

SPORTNA: Verjetno je »najmočnejša«. Pripravila je celo vrsto tekmovanj. Tekmovanje za pokal KATEDRE, tekmovanje v malem nogometu, srečanje z mariborsko garnizijo itd.

ZA MEDNARODNE STIKE: Povezala se je z avstrijskimi študenti, pripravljala se za sodelovanje na mednarodnem študentskem srečanju v Ljubljani in je prevzela organizacijo strokovnih praks v inozemstvu.

KULTURNA: Kaj več kot o propadlem pevskem zboru niso govorili. Zaradi nerazumevanja (pomanjkanja časa?) ima velike težave.

STUDIJSKA: Začela je z zbiranjem podatkov o opravljenih izpitih na vseh mariborskih šolah. Verjetno se bo morala zelo močno povezati s sveti letnikov in tako skupno delovati.

Iz dela naših organizacij:

VAŠ:

**Urejevanje
knjižnice**

Študentska organizacija na šoli je prevzela organizacijo šolske knjižnice. Za knjižnico je dala uprava šole ustrezne prostore. Sedaj nabavljajo s pomočjo profesorjev strokovne knjige. Profesorji kažejo zelo veliko zanimanje za organizacijo knjižnice, saj je profesor inž. Milan Novak dal iniciativo za njeno ustanovitev in obljubil, da bo dal nekaj strokovnih knjig iz lastne knjižnice. Študentska organizacija je začela nabavljati za študente učne knjige. Knjige kupujejo v Zagrebu na Poljoprivredni fakulteti in delno tudi pri DZS.

Predstavniki študentske organizacije so se udeležili letne skupščine študentske organizacije na Agronomski fakulteti v Ljubljani.

Študijska komisija je uredila na šoli problem skript, saj se je domenila s profesorji o izdaji skript in rešila vprašanje opravljanja izpitov. Izpiti bodo primerno razporejeni; en izpit so odložili do meseca septembra.

Socialno ekonomska komisija se bori, da bi dobila nekaterim študentom honorarno zaposlitev. Na šoli skoraj 70% študentov nima štipendij. Zaradi tega je bil tudi odziv na zvezno delovno akcijo precej slab, saj se bo zvezne delovne akcije udeležilo samo 22 študentov. Mnogi študentje se za vse počitnice zaposlijo, ker si želijo med počitnicami zaslužiti čim več finančnih sredstev za nadaljnji študij.

Sportna komisija je nabavila za športno udeleževanje študentov nekaj športnih rekvizitov.

VKŠ:

Ekskurzija v Italijo

Študentje drugega letnika zunanjetrgovskega oddelka so konec aprila obiskali Milanski velesejem. Ekskurzija je trajala pet dni; udeležilo se je 32 študentov ter dva profesorja.

Predstavniki študentske organizacije Ludvik Vrbančič in predstavnik profesorjev Bojan Černjavič sta sprejela delegacijo beogradske Ekonomske fakultete, ki je potovala skozi Maribor na desetdnevni obisk v Pariz. Beograščani so si popoldne ogledali Maribor, zvečer smo imeli z njimi razgovor, naslednjega dne pa so Beograščani nadaljevali potovanje proti Parizu.

Svet letnika turističnega oddelka pripravlja organizacijo dvomesečne počitniške prakse študentov, ki jo bodo opravljali po vsej Jugoslaviji. Trije študentje bodo na primer odšli na prakso na Ohrid, dva študenta bosta prevzela turistični informativni biro na obmejnem bloku v Šentlju.

Študijska komisija je vskladila želje študentov in možnosti profesorjev za izredne izpitne roke. Zbrala je prijave

nice, jih razdelila na termine in predložila profesorjem. Komisija študira sedaj zakon o višjem šolstvu.

Mladinska organizacija garnizije JLA v Mariboru se je obrnila na šolo s prošnjo, da bi nekatere študentke sodelovale v njihovih kulturnih programih. Za sodelovanje se je prijavilo šest študentk.

Socialno ekonomska komisija je za mesec april podelila študentom finančno pomoč v višini 26.000 dinarjev.

VTŠ:

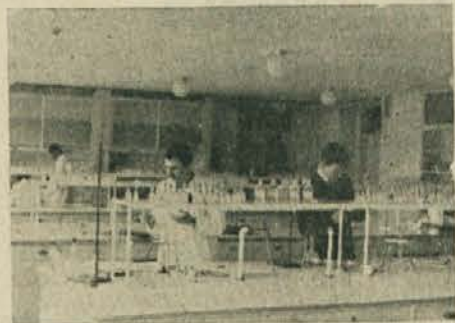
**Sprejem
pri direktorju -
Novi odbor**

Za delovni praznik 1. maj je direktor šole inž. Jože Kolarič povabil na sprejem predstavnike študentske organizacije in profesorje. Na sprejemu so se pogovarjali o problemih šole, kakor tudi o problemih študentske organizacije. Govorili so tudi o prehodu študentov na tehnično fakulteto in kako bo z izpiti, ki bi jih morali študentje z VTŠ še opravljati! Direktor šole je študentom zagotovil, da bodo lahko izpite opravljali v Mariboru in ne na Tehnični fakulteti v Ljubljani. Problem so tudi fizikalne vaje. Šola še nima trenutno fizikalnega laboratorija. Vaje bodo študentje opravljali, ko bo urejen fizikalni laboratorij.

Pred oglasno desko na VTŠ

Sestal se je novi odbor in pričel z delom. Komisije so ostale iste, ker so v minulem obdobju dobro delovale. Novi odbor se je ukvarjal s sklepi skupščine in jih tudi sestavljal z ozirom na debato

Laboratorij na VTŠ

na konferenci. Med najvažnejše sodijo predvsem sklepi, po katerih je treba čimprej urediti pereče socialno stanje nekaterih študentov, poživiti delo študijskih krožkov in uvesti malico za študente.

Študentje pomagajo profesorjem pri izdaji skript, tako da rišejo risbe in skice za skripta.

Socialno ekonomska komisija je finančno pomagala dvema študentoma, ki bi v nasprotnem primeru morala zaradi težkega materialnega položaja prekiniti študij.

Za nakup športnih rekvizitov je dodelila študentska organizacija športni komisiji 40.000 dinarjev, uprava šole pa je prispevala 50.000 dinarjev.

VSS:

**Tesna povezava
z organizacijo ZK
na šoli**

Študentska organizacija na šoli tesno sodeluje z osnovno organizacijo ZK. Povezava med študentsko organizacijo in organizacijo ZK se je pokazala zelo koristna.

V okviru predavanj iz predmeta normalne morfologije so študentje poslušali nekaj predavanj o kontracepciji in splošni spolni vzgoji. Predaval je doktor Marjan Pocajt.

Zvezne delovne akcije se bo udeležilo 32 študentov. Študentska organizacija bo analizirala vzroke, zakaj se niso nekateri študentje prijavili za zvezno delovno akcijo.

Devetnajst slušateljev se pred dnevi ni imelo opravljenega nobenega izpita in je tudi velika verjetnost, da ti študentje ne bodo naredili pogojev za vpis v drugi letnik. Da bi rešili ta problem, je študentska organizacija sklicala študijsko konferenco, ki so se je udeležili predstavniki študentske organizacije in profesorji. Na konferenci so analizirali študijske neuspehe nekaterih študentov in sklenili, da bodo tem študentom pomagali.

Študentska organizacija je organizirala ekskurzijo na Zagrebški velesejem; ogledali so si tudi medicinsko razstavo.

VPŠ:

Športni dan

Študentska organizacija je priredila športni dan, ki so se ga udeležili skoraj vsi redni študentje. Kakor predvidevajo, bodo pripravili v letošnjem letu še enega. Priporočljivo bi bilo, da bi se tudi študentske organizacije na ostalih višjih šolah odločile za športne dneve, ker bodo tako zelo razživili športno življenje med študenti.

Na sestanku študentske organizacije so obravnavali problem skupinskih izpitov na šoli. Iz razprave je razvidno, da se študentje strinjajo s skupinskimi izpiti, ker so predmeti med seboj zelo povezani in jih ni mogoče študirati ločeno.

Združeni narodi v malem

Organizacija mladinsko-študentskih klubov OZN je po svoji vsebini dela in svojih namelih svojevrsna in popolnoma nova. Doslej se namreč še nobena organizacija ni ukvarjala izključno z mednarodno politiko. To daje tem klubom poseben značaj ter jim nalaga zelo obširne in odgovorne naloge.

Glede na dejstvo, da imajo v klubih mladino različnih starostnih dob, je tudi dejavnost razdeljena na tri stopnje.

V prvo stopnjo so vključeni člani od enajstega do štirinajstega leta starosti. Ti klubi so na osemletkah.

Pri drugi stopnji — klubi s člani od 14. leta starosti — je poudarek dela na študiju posameznih političnih problemov in na splošno političnem izobraževanju. Te klube zanimajo stiki s sorodnimi organizacijami v inozemstvu, prirejanje predavanj, proslave in druge prireditve v samih klubih ali pa skupaj z ljudskimi in delavskimi univerzami. Klubi na tej stopnji se razvijajo med mladino na različnih področjih dela, med srednješolsko, delavsko in kmečko mladino. Zato so tudi problemi, ki jih zanimajo, zelo raznoliki.

Mladinci, ki pa bodo nadaljevali študij na univerzi ali drugih visokih šolah, bodo tudi tam nadaljevali svoje delo v klubih OZN. Na tej stopnji pričakujemo od članov, da bodo s svojim študijskim delom vplivali na politično izobrazbo v duhu načel OZN in naše zunanje politike, ki jo tako uspešno uresničuje naše vodstvo, ter da bodo s svojim delom in s svojo strokovno usposobljenostjo pomagali tudi svojim mlajšim tovarišem v tovarnah, na deželi in v srednjih šolah. Osnovne organizacije klubov OZN so ustanovile okrajne centre, ki naj bodo v pomoč osnovnim organizacijam, obenem pa bodo služili kot povezava z republiškim centrom.

Kaj smo storili na mariborskih visokih šolah v zvezi z mladinsko-študentskimi klubi OZN? Mariborske visoke šole so nove ustanove in Odbor združenja je imel in ima še vedno ogromno dela z vrsto nujnih problemov, tako da je organiziranje klubov po šolah nekoliko zanemarljivo. Toda s prihodnjim šolskim letom bodo tudi klubi na mariborskih šolah predstavljali važen činitelj v nadaljnjem delu klubov, na katere republiški center lahko z gotovostjo računa.

I. S.

CELJSKI AKADEMSKI KLUB

Organizacijske spremembe pri Celjskem akademskem klubu

Na izredni skupščini vseh študentov celjskega okraja dne 25. januarja 1961 je bil sprejet nov pravilnik kluba. S tem pravilnikom so bile sprejete nekatere bistvene spremembe v organizaciji kluba. Na področju celjskega okraja sta doslej delovala dva kluba, in sicer »Laški akademski klub« (LAK) na področju laške občine in »Celjski akademski klub« (CAK) na področju ostalega celjskega okraja.

Naraščanje števila študentov, hiter gospodarski in družbeni razvoj na področju vsega celjskega okraja zahteva tudi organizacijske spremembe samega kluba. Komune v celjskem okraju so postale močne družbene ekonomske enote s precejšnjim številom študentov. Nujno je, da se na področju vsake občine celjskega okraja ustanovi lasten občinski pokrajinski klub. Le takšen klub lahko razvija tesno sodelovanje z vsemi lokalnimi družbeno političnimi in gospodarskimi organizacijami ter omogoča študentom aktivno udeležbo v javnem življenju svoje matične enote — komune. Do ustanovitve občinskih klubov je že prišlo na področju občin Šoštanj, Mozirje, Zalec, Celje in Šmar-

je. Na področju laške občine pa že dolgo deluje LAK. Do ustanovitve kluba do zdaj še ni prišlo v šentjurski in konjiški občini. Vendar so zadnje čase tudi študentje teh dveh občin pokazali zanimanje za svoj klub in upamo, da tudi ti dve občini ne bosta ostali brez študentskega pokrajinskega kluba.

Čeprav so ustanovljeni občinski klubi, za zdaj še vedno obstaja klub v okrajnem merilu, ki se imenuje »Klub študentov celjskega okraja«. Odbor tega kluba predstavlja študente vsega celjskega okraja. Ta odbor sestavljajo po en študent iz vsake občine in pa predsedniki občinskih klubov.

Delo občinskih klubov bo temeljilo na določenih načelih. Takšen klub bo mnogo lažje razvijal tesno sodelovanje z domačo komuno, seznanjal svoje člane z njenim ustrojem, dejavnostjo, problemi in gospodarskimi perspektivami. Predvsem štipendisti svoje komune bodo obvezno morali postati tudi člani kluba. S svojo dejavnostjo, ki jo bo klub razvijal, bo postal nekakšna življenjska šola za svoje člane. To pa lahko postane le manjši občinski klub, kjer se delo kluba ne bo spremenilo v

delo odbora, temveč bo klub svoje delo prenesel na vse svoje člane in bo vsak lahko pokazal svoje sposobnosti in veselje do dela. Z delom v klubu bo študent razvijal svoje delovne sposobnosti, si pridobil izkušnje, ki mu jih univerza ne da, čeprav mu bodo potrebne po diplomi, ko bo zasedel svoje delovno mesto.

Po drugi strani pa bo klub kot nekakšna sindikalna ustanova skrbel za materialno stanje svojih članov, ki postaja vsaj pri nekaterih študentih iz dneva v dan težavnejše. Klub se ne bo smel zavzemati samo za golo poviševanje štipendij, ampak tudi za uvedbo stimulatивnejših oblik štipendiranja. Pri štipendiranju bo treba upoštevati socialno stanje študenta, njegov študijski uspeh in njegovo aktivnost pri izvenšolskem delu. Študenta je treba tudi materialno zainteresirati za boljše izpolnjevanje študijskih pogojev in za izvenšolsko dejavnost. Zaradi tega bo klub moral imeti jasno sliko o socialnem položaju in o prizadevanjih svojih članov pri šolskem in izvenšolskem delu. Dober pregled pa lahko ima le manjši klub.

prvi DIPLOMANTI v Mariboru

Ker se bliža konec šolskega leta, smo obiskali nekatere absolvente VKŠ, ki bodo že morda čez mesec ali dva prvi diplomanti šole. Ker se med seboj prav dobro poznamo, smo izbrali za razgovor slušatelje, o katerih menimo, da bodo zanesljivo med prvimi absolventi VKŠ, ki bodo prejeli zaključno diplomu Višje komercialne šole v Mariboru.

Kaj je z marksistično tribuno?

Po ljubljanskem zgledu je komite ZK mariborskih višjih šol sklenil pripraviti tudi za naše študente serijo predavanj — »Marksistično tribuno!«! Odločili so se za dva kolegija: »Socializem in kapitalizem sredi XX. stoletja« in »Zveza komunistov Jugoslavije«.

Anketa, ki so jo izvedli že decembra, je pokazala izredno zanimanje — prijavilo se je skupno 384 slušateljev, kar pomeni skoraj polovico vseh rednih študentov. Za temo o Zvezi komunistov so dobili 80 prijav, 20 študentov se je prijavilo za obe temi, kaj več zvedeti o Socializmu in kapitalizmu sredi XX. stoletja pa želi 324 mariborskih študentov.

Začetek predavanj so predvideli za drugo polovico marca. Kljub dokaj zgodnjemu začetku priprav in razgibanosti dejavnosti komisije komiteja ZK višjih šol je bilo prvo predavanje šele 21. aprila (predaval je prof. dr. Franc Černe: Družbeno-ekonomski procesi v zapadnoevropskih kapitalističnih državah).

Zakaj tolikšna zamuda? Zataknilo se je pri predavateljih. »Želeli smo dobiti nekaj znanih strokovnjakov iz Ljubljane. Obrnili smo se na Univerzitetni komite ZK ljubljanske univerze in na Center za marksistično izobraževanje študentov, da bi nam pomagali. Ostalo pa je samo pri obljubi.« nam je povedal član komiteja višjih šol prof. Miro Bračič. »Zanesli smo se nanje, vendar so vsi predavatelji, ki smo jih želeli, izredno zasedeni. Za prihodnje leto se bomo verjetno morali nasloniti povsem na domače kadre.«

Zaradi te zamude je treba seveda program kolegijev zožiti, saj je maj zadnji mesec predavanj. V začetku maja, ko to pišemo, lahko povemo samo, kako je predvideno, da se bo stvar razvila:

V okviru teme »Socializem in kapitalizem sredi XX. stoletja« bomo poslušali še dve predavanji — prof. Miro Bračič bo govoril o Družbeno-ekonomskih problemih nerazvitih dežel, novinar Srečko Panič pa o Družbeno-ekonomskih spremembah v vzhodnih državah. Za predavanje prof. dr. Černeta je vladalo izredno zanimanje in je tudi povsem doseglo svoj namen, saj so vsi poslušalci še nekaj dni precej razpravljali o njem. Verjetno lahko kaj podobnega rečemo tudi o ostalih dveh.

Kolegij »Zveza komunistov Jugoslavije« ima na programu še tri predavanja: 9. maja govori o zgodovini Zveze komunistov Ivan Krajncič, naslednji torek prof. Majar o ideoloških temeljih ZKJ, zadnje, tretje predavanje pa bo imel Miloš Ledinek z naslovom »Vloga in mesto Zveze komunistov v današnji družbeni stvarnosti«. Zadnji dve predavanji nista obvezni samo za vse slušatelje, ki so se prijavili za ta kolegij, ampak za vse člane Zveze komunistov. O izredni zanimivosti in aktualnosti tem pa menda ni potrebno še posebej razpravljati.

Perspektiva? »Za prihodnje leto se bomo naslonili predvsem na domače kadre, četudi nam je obljubilo sodelovanje že več znanih javnih delavcev, strokovnjakov za vprašanja, o katerih bomo razpravljali. Toda,« pravi prof. Bračič, »zelo težko je računati na to, da bodo tedaj kaj dosti manj zasedeni in da bodo lahko zanesljivo prišli predavati, četudi so pokazali vso pripravljenost. Da se nam ne bi začetek predavanj zavlekel tudi v jeseni, poskušamo angažirati kadre že sedaj, in to predvsem naše, mariborske. Upamo, da bomo jeseni začeli že oktobra ali vsaj v začetku novembra.«

Med prvimi kandidati za opravljanje diplomskega izpita bodo nedvomno: Tone Turk, Fabio Ivančič, Zvone Teržan ter Jasna Gerbac, vsi iz oddelka za ZT, ter Jože Rotar in Elvino Korelič iz oddelka za BP.

Najprej smo jim postavili nekaj enakih vprašanj: osebni podatki, dosedanji študij in služba, kdaj nameravaš diplomirati ter kam nameravaš po opravljenem diplomskem izpitu; nato pa še vsakemu po eno različno vprašanje. Na postavljena vprašanja smo dobili precej različne odgovore, sicer pa naj govorijo absolventi sami:

1. Tone Turk, študent na oddelku za ZT, rojen 30. I. 1939 na Krasu.

»Osnovno šolo sem končal v rojstnem kraju, nato sem se preselil v Maribor, kjer sem opravil še nižjo gimnazijo ter 1959. leta maturiral na ESS v Mariboru.

Glede diplomskega izpita sem precejšen optimist. Mislim pa, če bi se posvetil izključno študiju in če bi ne bilo nobenega spodrsrljaja, bi menim lahko diplomiral konec julija ali v začetku avgusta, toda...

Če bi imel materialne možnosti in me ne bi vezala štipendija, bi vsekakor nadaljeval študij, tako pa me čaka služba. Upam pa, da s tem še nisem rekel zadnje besede, saj študentsko življenje je res lepo.«

»Ali ima absolvent ESS pri študiju na VKŠ morda kakšne prednosti in kakerere?«

»Jasno je, da ima absolvent ESS določene prednosti pred ostalimi, vendar pa mislim, da tudi vsaka druga šola daje svojim dijakom dobro osnovo za nadaljnji študij. Absolvent ESS ima v glavnem nekoliko širše obzorje glede ekonomskih ved, vendar se v tem skraj ne more primerjati s tistimi, ki so prišli iz prakse. Prednosti absolventa

Tone Turk: »Če ne bi bilo...«

ESS pa pridejo do izraza predvsem v prvem letniku pri matematiki, knjigovodstvu in politični ekonomiji.«

2. Ivančič Fabio, študent oddelka za ZT, rojen 29. XI. 1933 v Izoli.

»Dokončal sem italijansko osnovno šolo v Izoli, maturiral pa na gimnaziji v Kopru leta 1954. Nato sem se zaposlil pri podjetju »Slavnik« v Kopru, in sicer v knjigovodskem odseku. Zgrešeni skok iz gimnazije v knjigovodstvo sem popravil s tem, ko mi je podjetje omogočilo, da sem delal na vseh delovnih mestih v okviru knjigovodskega odseka in tako dobil lep pogled v celotno knjigovodstvo.

Diplomirati nameravam v juliju, toda to je le moja želja, dvomim pa, če mi bo tudi uspelo.

Po pogodbi o štipendiranju s podjetjem »Slavnik«, ki me štipendira, bi moral v službo, toda napel bom vse sile, da bi mi uspelo vpisati se na Ekonomsko fakulteto v Ljubljani.«

»Način Tvojega študija, čas študiranja in Tvoje misli o diplomskem izpitu?«

»Moj, ali bolje rečeno naš način študija je približno tak: najprej se učimo vsak zase, dokler se nam ne odpre pogled v snov. Nato začnemo skupaj ponavljati, tako da eden sprašuje, drugi

pa odgovarja. Tako ponovimo snov dvakrat ali trikrat. Ta način je seveda precej težak in zahteva precej dobre volje. Po navadi študiram popoldne in zvečer, ker sem dopoldne na predavanjih. Ob dnevih, ko ni predavanj, pa študiram tudi vse dneve od 8 do 10 ur.

Vprašanje o sami diplomu bi bilo boljše pustiti po diplomskem izpitu. Za sedaj lahko rečem samo to, da imam do diplomskega izpita neko posebno spoštovanje — če že ne strah.«

3. Jože Rotar, slušatelj oddelka za BP, rojen 7. VII. 1936 v Šentvidu.

Jože Rotar: »Diplomske izpite bom polagal v prvih dneh septembra.«

»Gimnazijo sem končal 1955, nato sem se zaposlil pri lesno konstrukcijskem podjetju »Tesar« v Ljubljani. Oktobra leta 1956 sem odšel na odsluženje vojaškega roka. Po vrnitvi pa do vpisa na VKŠ v Mariboru sem delal v kalkulantnem in normirskem oddelku podjetja »Tesar«.

Ze od začetka študija na VKŠ sem delal sistematično. Napravil sem si načrt študija in polaganja izpitov. Od tega načrta v glavnem nisem odstopal. Po svojem izpitnem načrtu bi napravil vse izpite za IV. semester do konca junija. Diplomske izpite pa bom polagal v prvih dneh septembra.

Ker sem štipendist trgovskega podjetja »Chemo« v Ljubljani, me predvsem veže enoletna obveznost do tega podjetja. Kolikor mi bo podjetje omogočilo, bom verjetno nadaljeval študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani.«

»Tvoje mnenje o delu študentske organizacije na VKŠ?«

»Študentska organizacija se je v letošnjem študijskem letu lotila dela z mnogo volje in z veliko vnemo. Žal pa je prišlo pozneje do nekaterih sprememb v vodstvu odbora, ki je nekoliko ohromilo delo študentske organizacije.«

4. Jasna Grbac, slušateljica oddelka za ZT, rojena 1939 v Mariboru.

»Maturirala sem v »Čačaranem gradu«, nato sem se zaposlila v TAM. V delovnem razmerju sem bila 3 leta.

Jasna Grbac: »... diplomirala bi rada julija — v sanjah.«

Diplomirala bi rada julija — v sanjah, toda verjetno bo to v jeseni.

Po diplomu se vrnem v službo. Kolikor pa bi se v Mariboru ustanovila fakulteta, bi nadaljevala s študijem.«

»Kakšna je razlika med lanskim izrednim in letošnjim rednim študijem?«

»Lani sem imela za študij premalo časa, ker sem dovršen del celotnega dneva porabila za službo. Vidna je tudi razlika med lanskoletnimi in letošnjimi skriptami, zlasti kar se tiče jezikovnih korektur.«

5. Korelič Elvino, študent oddelka za BP, rojen 1936 v Trstu.

»Po končani nižji gimnaziji sem se vpisal v Železniški tehnikum v Pulju. Ker se je šola po treh letih razformirala, sem odšel v Železniško prometno šolo v Zemun. Nato sem se zaposlil v Pazinu kot vlakovni odpravnik. Po odsluženju vojaškega roka sem se vpisal kot izredni študent na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Končal sem štiri semestre.

Z ozirom na to, da sem z izpiti na tekočem, mislim da bi lahko diplomiral konec julija. Toda vse kaže, da tedaj ne bo izpitnih rokov.

Po diplomu bom nadaljeval študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani.«

»Razlika med študijem na fakulteti in sedaj na VKŠ? Kakšne perspektive vidiš za diplomiranega komercialista?«

»Bistvene razlike v študiju, ki jih tukaj opažam, so: zelo dobra organizacija izdajanja učnih pripomočkov. V tem pogledu smo verjetno prvi med višjimi šolami v državi. Ker je diplomiranih ekonomistov premalo, bodo diplomanti naše šole imeli velik pomen za naše gospodarstvo.«

6. Zvone Teržan, rojen 21. IX. 1920.

1957 sem začel dopisno šolo ESS. Končal sem dva razreda in opravil tri izpite za 3. letnik. To je bila velika obremenitev poleg službe (bil sem šef oddelka za uvoz v Železarni v Jesenicah), posebno če upoštevam, da sem bil tretjino leta dejansko izven Jesenic (službeno). Zaradi tega sem se ob ustanovitvi VKŠ na iniciativo podjetja vpisal na to šolo. Sprejet sem bil brez sprejemnega izpita.

Prvotno sem nameraval diplomirati proti koncu julija, kar je pa neizvedljivo, ker še nimamo na razpolago vseh učnih pripomočkov. Zdaj upam, da bom uspel diplomirati v septembru.

Zvone Tržan: »Upam v septembru...«

Po diplomu se vračam na moje delovno mesto v Železarno Jesenice.«

»Z ozirom na to, ker imaš precej prakse v komercialni službi, si morda opazil pri študiju na VKŠ kakšne pomanjkljivosti v predmetniku oziroma pri učnem načrtu?«

»Kar zadeva VKŠ in njen program ter obseg študija, mislim naslednje: Absolventi, ki bodo končali šolo s povprečno dobrimi ocenami, bodo našemu gospodarstvu gotovo veliko koristili in bodo imeli osnovne pogoje, da se bodo lahko v praksi hitro uveljavili. To predvsem zato, ker teži učni program za tem, da študent pridobi potrebno teoretično znanje in prav tako nujna praktična navodila. Mislim pa, da je obseg študija za sedanji čas šolanja preobsežen. S tem hočem reči, da sicer znanja po končani šoli ne bo preveč, vendar nastaja vprašanja kvalitete znanja velikega števila absolventov. Dejstvo, da mora študent na VKŠ opraviti povprečno mesečno po en izpit, pomeni, da mora biti študij obe leti intenziven in brez odmora. Tu moramo iskati tudi vzrok, da je dejavnost študentov izven šole na kulturnem, prosvetnem, fizikalnem in drugih področjih relativno slaba.«

Vrag prezira pekel

Napisal bom bleščeč, privlačen uvod: Posreden vzrok za mnoge vojne so bile ženske. Vzemimo samo mojo Trojansko Heleno. Lepa, da postaneš puščavniško naelektrjen do vseh črnolask. Tudi črna barva preračunljivo izločiš iz garderobe. Povedal vam bom nekaj, o čemer bom pripovedoval še kakih dve sto let, na smrtni postelji: o Velikem, vsemogočnem misijonarju, ki mi je na moj osemnajsti rojstni dan brez nežne in izpodbudne besede na stečaj odprl vrata raja in me pahnil v življenje ob blagohotnih ječarjih — še nediplomiranih vzgojiteljih. Da se razume: no: treščili so me iz internata. Eno-dušno, brez protestov. Ze dolgo sem kandidiral. Midva z Velikim misijonarjem nisva zmogla uglasiti koprodukcije. Gojila sva raso mržnjo. Pač nisem bil iz plemena onih, ki so bolehalo za »plazitisom« slepe pokorščine. Pri pozdravih sem ga počaščal z nad vse priljudnim kimanjem. Če sem v šoli izgovoril, ga je osrečil tudi nasmeh. Ne pomnim pa, da bi mi kdaj kak nasmeh vrnil.

Zaradi črnih oči sem čez noč postal tolovaj, bela vrana. Za družbo parazit-ski, škodljiv. Moralna čer za krhke ladjice zaupanja sošolcev, ki so se tiho-tapili v internat zvečer ob enajstih čez plot.

Nagubam čelo, kar je znak globokega premišljevanja, ki bogato rodi. Pomembna beseda: rodi. Babica je že ob prvi uri mojega sprenevedanja spričo dejstva, da ob rojstvu nisem znal govoriti, pomenljivo kimala. Tega ji še danes nisem odpustil. Krivično je, če človeku ne zaupaš na prvi pogled, ko ga še ne poznaš, in zlobno, ker ti nikdo še ni nič slabega povedal o njem. Bila je začudena, pa ni vedela za vzrok. Danes sva oba v zanosu; veva: v tisti poltemi se je rodil čudežni otrok. Brez strupa posmeha! Mit čudežnega bitja se me krčevito drži še danes, kadar se z vztrajnostjo deževnika peš vračam domov.

»Eksemplaričen!« so zmajali doktorji z očali ali brez njih.

Tako včasih. A kam zdaj? Čim dlje sem brskal po okrogli, delno marogasti zapuščini mojega očeta, tem tehtneje je rastla misel: soba!

Prva vrata: nikogar. Druga: mlado-poročenca v medeni dobi. Osmo: »Poznamo take tičke!« — Da, tičke, je rekel rdečelični gospod s trebuščkom upokojenega diplomata.

»Prebavljal sem nekoč podnajemni-ke.« — Pri tem je izkušeno majal s slikovito plešo v nepozabnem odkimavanju. Pri meni so stanovali: direktor »Prehrane«, poslovodja prodajalne »Škorenj« in uradnik podjetja »Polh«. Nato je po kolenih pridrsal po mojih lepih perzijskih preprogah neki suhljat študent. Se hudiči bi se bil zasmilil. A meni? Vzel sem ga! No in: direktor je prišel tožit, da mu je zmanjkala serija Gavrilovičevih jetrnih paštet, poslovodja, da je ob najdražje čevlje zadnje sezone. Uradnik pa ni mogel od žalosti v službo, saj mu je bil izginil svinčnik; tisti patentni, veste! In vrata so se neprodušno zaprla. Najlepše hišice so bile nedotakljive za take tičke. Intelektualci — ti jasno vedo, da si nakopljejo potres s celo verižno reakcijo strašnih posledic.

Pri 106. vratih je vzšlo sonce. Angel-ska gospodinja in 4000 din samo za sobo. Ugledni, dostojni ljudje z ustaljenimi navadami odiranja. Temno mežikajoča luknja brezdomcu staja srce. Preproge za turško šopirjenje v sobi brez mize in stolov in dragocenih kipcev z umetniško izpovednimi slikami po stenah. Premeten ukrep. Svet je tako poln vlomilcev v teh slabih časih. Razgled na telovadnico za žensko telovadbo in bojnim vriščem. »Razkošje,« mrmram v brado. Krona vsemu: mogočena zakonska postelja z žalujočo, globoko povešeno mrežo v stilu Luja Janeza XIII., že izven mladostne forme. Zamizal sem, prešel do štiri, izpraznil koveček pri tri in predstava se je pričela.

Sunkoma so se odprla vrata in se pod vplivom neznanne sile s treskom zaloputnila. »Veter,« sem pomislil. Nekaj skopuških trenutkov vsemirska tišina. Skozi rezo vrat uzrem kot krožnika dvoje žarečih oči in ponosno levjo grivo. V sobo cepne prvi ljubi gost.

»Milan!« je privrščalo iz kuhinje. Prežeče, grozeče. Čez minuto: — resk — trije Komanči so podnajemnika prezrli in nemudoma pričeli s poljudno znan-

stveno raziskavo moje prtljage. Vljudo so prevrnili omaro, v silni zadregi razkopali srajce. Samo skrajna mera takta jih je — kraljičke male — zadržala, da niso oblastno zaplenili nekaj vabljivih robčkov. Uslužno smehljajoč sem jih pometal ven. Sploh smo se vsi trudili za čimlepši prvi vtis. To v življenju odloča. Najmlajša je poskusila špago, športnica z bodočnostjo. Ob navdušenju nad njenim dosežkom je Milan splezal po meni do krošnje, kot da sem nekakšna palma ali kaj. Otroci dajo pravi ton in vsebino zakonu. Vsebine seve ne sme biti preveč. Ta generacija je pod vplivom indijanskih filmov, a vseeno številna.

Ponižno tuljenje je prevpilo Avsenikove polke in predstava se je že po prvem dejanju prekinila. Koncert je bil na višku. Vstopila je neustrahna mati in z melodičnim sopranom dahnila:

— »Marš ven! Gospod se mora učiti!«

Vrata so v zahvalo doslednemu mi-zarju ostala cela.

Naslednji dan pristopim kot pav v šolo. V sošolcih vzbujena zavist. Doživljam življenjsko emancipacijo je ne- vsakdanje, vznemirjajoče. Čopulje so rojile okrog, a bil sem preroško vzvi- šen v tragični hamletski drži. Izkušnje so za njih suho zlato.

Po ogledu filma »Vsi me lahko ubi- jejo« me je na pragu domače jazbine sprejemal ubran odbor. Revolucija je potekala v deževanju copat, ki so se osvobajale težnosti in drzno frčale po ozračju, zasmrajenim z ognjem in dimom. Nemo, neopazno delovanje in deset minut nato sem z zmagošlavnim vzdihom opazoval šop las najstarejše, ki mi je prišla preblizu. Bili so kostan-jevi. Ostali bojavniki so pogumno branili svojo vitko squaw, a zaman. Vse- splošno tuljenje je pomenilo konec bitke. Drhteč od sle po izobrazbi vza- mem v roke knjige. Kraljevski madež črnega tuša je nekdo zlobno pomazal po matematični vadnici.

Ob mraku je sledila večerna pred- stava s polnoštevilno udeležbo. Mala olimpiada, kot jo je mogoče občudovati le do spuščanja golobov.

»Skubic« mi je nudil vse, kar si pol- aktivni proizvajalec ne sme zaželeli. Odločilnega pomena je samopremago- vanje. Račun je bil sledeč: 2000 kalorij za živce, 500 šola, 1000 sprehodi in 500 za nužne primere. Zlokobno so migotale zvezdice v juhi menze. Divja, ciganska romantika ti zapolje z mavričnim va- lovanjem pred očmi, ko med zvezdami natanko razločiš Veliki in Mali voz. Pajek v želodcu se je najdlje zadrževal pri Malem.

Na pragu doma obstanem. Čudno. Ze dvakrat sem šel skozi vrata in nihče me še ni opazil. Menda nisem shujšal do nevidnega človeka. Z instinktom ob- streljenega slona zaslutim njeno prisotnost.

Potrkal je: Eau de Cologne iz Tisoč in ene noči je zavel nasproti. V mojem spominu pa je ždela le ena sama noč. Poljub in svilene roke, ročice. Napete, skoraj že ženske grudi. Vražja arhitek- tura! Vse, kar gradiš, gradiš za žensko. Te oči naj dolžim svojega izgona? Okrutnost! Blago privihra, nenapove- dana kot čarovnica.

Zažalela je:

»Kako te pogrešam, Leon. Brez tebe je puščava in tišina. Sijajno si jim za- godel. Ze cel mož si!«

— Mož! Hm? Tega še nisem slišal. Hm! Mož?

Ne, Nada. Nič več ne bom legal k tvojim nogam v tistem omamnem, brez- smiselnem blebetanju in hlepenju; v vrtnčenju plime vseh čustev in oseke vsake pametne misli. Kdo zdaj izpol- njuje »vrzel«, nastalo po mojem od- hodu? Le od kod tebi ta zasušnjajoča idejica: žareti v krogu, na prestolčku v edinstveni igri, ko ti bodoči možki raz- krivajo sebe in svoje skrivnosti? Sama pa jih dobrohotno, z zadovoljnim pre- denjem sprejemaš. Se smehliš v bor- nem zanosu in jih vse razdvočene za- puščaš. Zbirke za tvoj album. Kruta si, zame v tebi ni več luči. Končala boš v naročjih...

Začutil sem poljub iz Tisoč in... Vežna vrata so se neslišno odprla in duh gospodnje je primotovilil zmajev- sko puhteč v hišo. Nada je planila preko vrta, skozi okno. Obveščevalci so bili vestni. Moji gostje, kraljički.

Pridiga, ogenj in žeplo. O morali in mladini, o otrocih. O otrocih?! Obljube in zaprisege z zaklinjanjem svetništva.

Uvidevna duša je širokogrudno odpu- stila.

Ze zopet me je doletelo, vpijoč po maščevanju: načrtno, brezobzirno s strategijo je bilo treba izbirati sredstva.

Kupovanje vijolic in zbirke Cigan- ska poezija z najlepšo pesmijo Lepotica. (Za tvoje oči je tisočak prelopa.) Oboje je dobila po sošolki, dobričini. Z rožnatim pisemcem ubogega, zavržene- ga izključenca, ki niha med šolo in živ- ljenjem.

Vabil sem prijatelje, cele jate nego- tovežev v razvoju. Capljali so v izme- nah v mojo sobico. Lepo ološčeni parket se je odel z vulkansko geološko skorjo.

Prišlo je: neponovljivo in končove- ljavno: — »Marš ven!« Stvar je bilo treba izpeljati do konca. Izmoledovati pet dni odloga. Zbrati se, skrtačiti obleko, prečitati morje ljubezenskih iz- jav na pol prismuknjenih avtorjev. Iz- kopati bojno sekuro.

Iz dneva v dan je postajala prist- nejša, otožnejša, toplejša. Zgodilo se je, kar sem si tako želel: zazdelo se ji je, da se je zaljubila vame. Mesec maj- naju je omamil bolj kot zemljane vest o poletu na Luno z letečo cigaro. Luk- nje v črvivi omaro so se spremenile v hodnike, po katerih so blodile osreču- joče misli. Vreščanje otrok in prekli- njanje je postala samo še prastara že- lja človeka po sprostitvi in globljem razumevanju za svojega bližnjega. Vonj bezga v sobi brez mize nadomesti vse.

Ti dnevi z Nado ostanejo božajoči molk enega samega, velikega dne. Tem- na misel ga je kalila, a nazaj nisem več

Ko vse te zlobe nisem mogel več pre- našati, v zrelem trenutku sem viteško naredil potezo leta: ponudil sem ji sobo! Sam da grem stanovat h kolegu. Gi- njen se je oče zahvaljeval, da bi se bil najraje vdril v tla.

Pričela je zamujati pouk, vsa bleda in nervozna. Hudomušno zaskrbljenost je pregnala njena vse večja pobitost. »To je norišnica, cirkus! Takšno div- jaško tolpo umiri le še poklicni kroti- lec!«

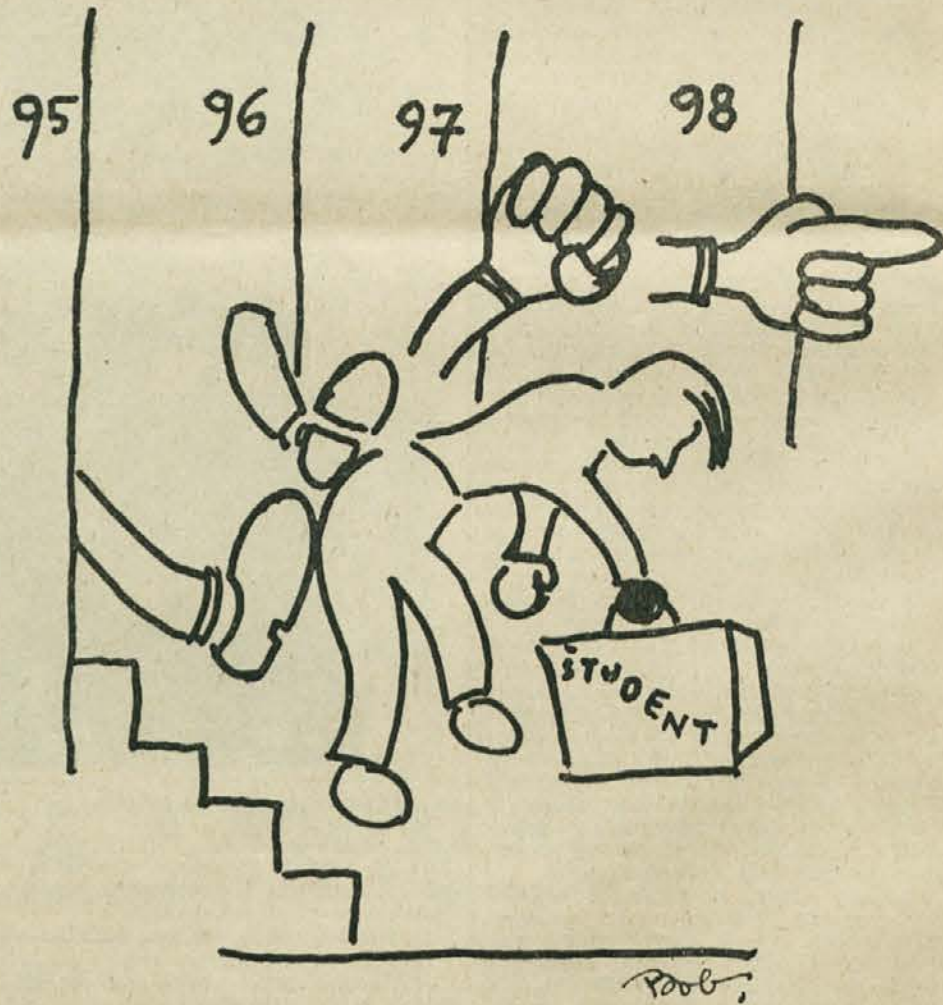
Naredila sva maturo in si povedala vse — do vprašajev. Odhajala je, pu- ščajoč praznino in strah. Njen zvonki naravni smeh je zvenel otožno in votlo, ko je odsotno rekla: »V začetku sem se res pretvarjala, da te imam rada. Ni- sem sodistka, a malo trpljenja te na- redi privlačnejšega, skorajda že moža. Meni pa se hoče naglega, smelega živ- ljenja. Do pasu moram brodirati v njem. Kdo ve, kaj nas čaka? Ne smeva izgub- ljati toliko nasmehov in nežnosti, to- liko spominov. Mislim, da nisem ustvar- jena za jok in enoličnost. V tem kratkem bivanju pa lahko ugrabiš le malo lepih trenutkov. Kot kaplje so. Ze zdavnaj sem zavrgla zvezde in iluzije. Potovati in hiteti si želim. Zaničujem vsakdanje s puhlostjo in goloto nji- hovih večnih misli. Malce me je pa vseeno strah.

Tega, da si mi odstopil svojo »gar- sonjero«, ti ne pozabim, tudi tebe stež- ka.

— Ulice in mnoga naročja in ustni- ce.

Se vedno se navdušujem za koncerte in predstave. Zdaj imam raje umetno glasbo kot naravno. Neverjetno se mi zdi, a vendar sumim, da se je takrat v meni pretrgala zrahljena mrena ali opna in se je dolgo zadrževana muzika- ličnost mojih dedov blagodejno razlila po vsem telesu.

Kadar jecljam, gol od nepismenosti, se zatekam k pozavni, ki jo obožujem.

mogel. Njene oči pa so postajale vedno bolj meglene, zastrte kot oči nekoga, ki resnično ljubi. Ni bilo mogoče ver- jeti. Tavanje v razdvojenosti je krhalo proutno namero.

Doletela jo je moja usoda. Zaradi ne- prestanega zamujanja so si dejanja sle- dila z vztrajnostjo, dogodki in posledice pa so se v sprintu prehitevali: Obve- stilo Velikega misijonarja staršem, vi- harni prihod njenega — milo poveda- no — užaloščenega očeta. In nato — iskanje.

»Atek ne pozna v tem kraju nikogar. Njegov vpliv zbledi.«

Mesec in pol do konca je manjkal. Ogorčeni oče je zdirjal v internat in baje naredil filmski prizor z množico statistik; enodejanko za vzgojitelje. Hčerka je vendar maturantka! To kaže na popolno nerazumevanje, netaktnost in podobna grozodejstva. Kratkovid- nost! Blago je delil poklone nekako tri- najst minut.

Ne lega mi k nogam, ne posveča mi misli meniške samote in dni. Navadil sem jo vdanega čakanja. Obvarovana pred dežjem potrebuje le malo, da je vedno bleščeča.

Tiho naznanjam rojstvo moje naj- dražje skladbe, posvečene njej: če vas znanja besedilo — pravkar ste ga brali.

Euterpski:
NOČ

Noč gradi nebo,
da pokrije skrivnosti,
ki jih prinaša,
se vsakogar bežno dotakne,
da gleda v tisto,
česar videti ne more,
enkrat pade,
tisočkrat objame,
in je temna,
da solze zakrije.

Beograjske višje šole in študentje

(Nadaljevanje s 1. strani)

uprašanje obstoja višjih šol poleg univerze, ki ima podoben program. Nemajhne težave jim povzročajo tudi velika heterogenost študentov, saj ne morejo reševati problemov enotno. Po razgovoru, ki je trajal preko dve uri in v katerem smo jim tudi mi razložili naše težave in uspehe, so nas napotili na odbor ZŠJ višjih šol Beograda.

Materialnih problemov skorajda nimamo, tarejo pa nas študijski problemi. Če lahko rečemo, da so nas na komiteju ZK z nekaterimi dejstvi močno presenetili, potem moramo priznati, da smo ostali na odboru popolnoma brez besed, ko so nas seznanili s svojim delom in uspehi, ki so jih dosegli. Vseh 15 višjih šol z 2800 študenti je združenih v odboru, ki koordinira delo vseh združenj in skrbi za reševanje vseh skupnih problemov. Odbor je glede materialnih sredstev priključen beograjskemu univerzitetnemu odboru, zato s tem skoraj nima skrbi. Univerzitetni odbor prejema za prehrano študentov dotacijo 50 milijonov, ki jo daje republika in zveza, kar omogoča UO, da podpre vsakega študenta mesečno s tisoč dinarji. Sedaj nameravajo ta nepogojni način podpiranja opustiti in uvesti subvencije, kot dela to ljubljanski UO. 6000 stanovanj, kolikor jih premore beograjsko študentsko naselje, zagotavlja nekaj stanovanj tudi za študente višjih šol.

Vse te ugodnosti pa ne veljajo za študente, ki so v rednem delovnem razmerju oziroma za tiste, ki prejema redne mesečne dohodke kot nadomestilo za izgubljeni dohodek. Odbor višjih šol v Beogradu ima tudi svoj fond samopomoči, v katerega redno prispevajo tudi profesorji. Iz tega fonda dajejo posojila od 25 do 75 odstotkov višine fonda. Merila za dodelitev posojil določajo popolnoma individualno. V precejšnji pomoči študentom je tudi beograjska študentska zadruga, ki nudi možnosti stranskega zaslужka.

Odbor dela v komisijah, ki so podobne našim, vendar je način njihovega dela nekoliko drugačen kot pri nas. Delo študentov je usmerjeno predvsem v dejavnost posameznih združenj, kar nam doslej žal, še ni popolnoma uspelo. Združenja delajo samostojno in so zelo samoiniciativna, tako da odbor njihovo delo le koordinira in pravilno usmerja. Za dotok sredstev skrbe združenja sama in mora odbor skrbeti le za poslovna sredstva administracije.

Imajo tudi zelo razgibano športno in kulturno življenje, precej težav pa jim povzročajo študijska vprašanja. Posebno jih teži vsklajevanje programov za prehod na drugo stopnjo in priznavanje izpitov.

Družbeno upravljanje na njihovih višjih šolah je že ustaljena oblika dela in v tem dosega tudi precejšnje uspehe. Predvsem so posvetili mnogo skrbi svetom letnikov, ki so osnovne celice družbenega upravljanja na šolah. Pripravili so posvetovanje članov svetov letnikov vseh beograjskih višjih šol, ki je dalo nove smernice za uspešnejše delo svetov. V razpravi o reformi študija z ozirom na višje šole in njihov položaj v našem šolskem sistemu so ugotovili, da naj se naše višje šole tudi v svojem nadaljnjem razvoju specializirajo in se pri tem močno oprejo tudi na privatni stanovanjski fond. Zviševanja najemnin nikakor ni mogoče administrativno omejiti, saj bi to položaj le zaostriilo. OLO in občina Center si prizadevata, da bi čimprej odpravili pomanjkanje stanovanj, zato sta najela kredit pri Izvršnem svetu s stoodstotno udeležbo občine Center. Tako je sedaj za gradnjo predvidenih 30 milijonov dinarjev, vendar bodo stanovanja vseljiva zaradi težav pri gradnji šele čez dve leti. S tako politiko izgradnje bodo nadaljevali tudi v prihodnje, pritegnili pa bodo tudi gospodarske organizacije in ostale občine našega okraja.

V jeseni pedagoška akademija v Mariboru

(Nadaljevanje s 1. strani)

učni načrti, ki so že v delu, bodo uravnani tako, da se bo program skladal s prvo stopnjo študija na univerzi.

Ker učiteljske samo nima dovolj prostorov, da bi sprejelo v svoje okrilje še višjo šolo, je nujno potrebno zgraditi v Mariboru novo poslopje, kajti Pedagoška akademija bo verjetno kmalu prešla v univerzo. Eden največjih problemov pri ustanovitvi te šole je finančno vprašanje, ki še ni dokončno rešeno. Zaradi tega je padel predlog, da bi izredni slušatelji sami plačevali svoj študij. Vendar se je pripravljali odbor temu odločno uprl. Prav tako kot na ostalih višjih šolah bo šolo vodil šolski svet kot organ družbenega upravljanja.

Pogoji za vpis na Pedagoško akademijo so: dovršeno učiteljske, gimnazija, ostale srednje in strokovne šole ter za slušatelje brez dokončane srednješolske izobrazbe sprejemni izpit.

B. K.

zirajo in naj ne kopirajo fakultet in njihovih programov. Višje šole naj bi ubrale svojo, posebno pot strokovnega izobraževanja, fakultete pa naj bi vzgajale izključno teoretike in znanstveni kader, ki mora dobiti popolnoma drugačno izobrazbo, kot jo zahteva praksa. Da bi lahko to dosegli, je potrebno pritegniti širši krog interesentov in strokovnjakov, ki bodo dali na študentske predloge svoje pripombe in morebitne izboljšave.

Katedra v Beogradu

V pogovoru s tovariši iz Beograda se je pokazala potreba po organizaciji zveznega posvetovanja vseh višjih šol z zastopniki študentov in vzgojiteljev, članov univerzitetnih svetov in članov Zveznega izvršnega sveta. Za najprimernejše mesto za tako posvetovanje so predlagali Maribor in mi smo ta predlog z veseljem sprejeli, čeprav nam je naprtil nove skrbi in delo. Z izvedbo tega posvetovanja bo Maribor mnogo pridobil kot sedanje višješolsko središče in kot bodoči univerzitetni center.

Uspelo posvetovanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

dotiranja, saj poslušajo vse gospodarske organizacije po načelih enkonomicnosti. Ker pa te organizacije še niso rešile vprašanja sistematičnosti pridobivanja kadrov, je jasno, da tudi stipendije še nekaj časa ne bodo dosegle dejanskih stroškov študiranja. Tak način stipendiranja bomo dosegli takrat, ko bo gospodarstvo začutilo ekonomsko potrebo po kadrih z visoko izobrazbo in jih bo s stimulativnimi stipendijami pridobivalo. Odnosi med stipendisti in stipenditorji naj se ne bi omejili samo na redne mesečne prejeme, saj vemo, da ti ne zadostujejo. Stipendije naj bi stimulativno z raznimi oblikami vplivale na študente in njihov odnos do stipenditorjev, kot na primer s premijami za izpite, pomoč s študijskim materialom, praksami in počitniškimi uslugami. Tak način bo zagotovil boljši stik in zmanjšal fluktuacijo stipendistov na minimum. Tudi starši bodo sčasoma morali prevzeti večje breme za izobrazbo otrok nase, saj jim bo to novi sistem nagrajevanja postopoma omogočil. Dokler pa ti objektivni pogoji še niso dani, moramo pomagati študentom z raznimi predhodnimi oblikami pomoči. Kot najprimernejše se je izkazalo individualno subvencioniranje, ki upošteva vse objektivne in subjektivne okoliščine. Za tak način podpiranja je potrebno ustanoviti poseben sklad tudi v Mariboru. Sredstva za ta sklad naj bi zbiralo združenje s podporo okrajnih in občinskih organov, glavno pomoč pa naj nudijo gospodarske organizacije. Seveda pa je takšna oblika podpiranja umestna le v prehodnem obdobju in bo z nadaljnjim razvojem sama prenehala. Glede stanovanjskih problemov se je pokazalo, da koncentracija študentov neugodno vpliva na njihovo družbeno sodelovanje in jih od ostalih prebivalcev komune popolnoma izolira. Način kot smo ga predlagali je zato za sedaj še najprimernejši. Pri perspektivni izgradnji stanovanj morajo odločilno vlogo odigrati tudi gospodarske organizacije. Določen delež bo prispevala tudi republika, vendar bo, dokler so naše višje šole le eksponat gospodarskih potreb našega področja, tudi dolžnost gospodarstva, da jih podpre. Univerza kot narodnostno, kulturno in znanstveno središče Slovenije ima vsekakor prioriteto. Če pa se bodo naše višje šole pričele razvijati in se bodo usmerile v nova področja, ki jih univerza ne obdeluje — to je predvsem specializacija v prvi in drugi stopnji — in bodo tako pridobile na pomenu ter postale važne za vso republiko, bo tudi interes in prispevek republike mnogo večji.

Med našim obiskom smo želeli spoznati tudi nekaj konkretnih oblik njihovega dela, zato so nas povabili na ogled Višje ekonomsko komercialne šole in Višje šole za medicinske sestre Rdečega križa.

Višja ekonomsko komercialna šola ima največ slušateljev in je tudi najbolj aktivna pri Odboru višjih šol. Šola ima svojo tiskarno skript, ki oskrbuje skoraj vse šole s potrebnim materialom. Glavno breme dela tiskarne leži na študentih, ki imajo pri tem obenem lepo možnost dobrega zaslужka.

Seveda se ta tiskarna ne more popolnoma sama vzdrževati, čeprav posluje po načelu ekonomskih cen in so skripta znatno dražja kot pri nas. Pomembno je tudi to, da izredni slušatelji in tisti z rednimi prejemki plačujejo mnogo višje prispevke kot ostali študentje. Pretežni del stroškov in lep del dohodka njihovega združenja krijejo z izdajanjem biltena, ki izhaja štirikrat letno. Za vsako številko biltena naberejo za okoli milijon dinarjev reklam. Tako smo lažje razumeli, kako ima samo združenje VEKS preko 2,5 milijona dinarjev letnih dohodkov. V njihovi pisarni sta nas presenetila lep televizijski sprejemnik in bogata športna oprema, ki so jo nedavno nakupili za svoje potrebe in za potrebe Odbora višjih šol. Združenje ima tudi poseben referat za izredne slušatelje s stalnim nameščencem, ki skrbi za vse opravke.

Tudi njihov predmetnik je precej obsežen, vendar ga z našim po fondu ur sploh ne moremo primerjati. Mnogo časa jim ostane za redne vaje in seminarje, ki jih vodijo demonstratorji in stalni asistenti.

Njihovi študijski uspehi so nekoliko slabši kot naši, vendar je tudi sestava njihovih slušateljev drugačna. Naš razgovor in izmenjava mnenj in izkušenj sta bila zelo plodna in tudi sprejem je

bil tako topel in tovariški, da smo odnesli le najlepše vtise.

Tovariši so nas povabili tudi na ogled Višje šole za medicinske sestre. Razen tega, da imajo svoj lasten dom in kuhinjo, nas je čakalo še več presenečenj. V domu so nas pričakala čedna dekleta in vzgojiteljice, ki so nas najprej seznanile z namenom in delovanjem njihove šole. To je edina šola v Jugoslaviji, ki dela po naslednjih načelih: šolanje je brezplačno, ker krije stroške Rdeči križ. Študirajo lahko samo dekleta, prizadevajo pa si zajeti vse narodnosti oziroma republike. Ker je šola internatskega tipa, morajo vse slušateljice obvezno stanovati v njihovem internatu in se podrežati disciplini, ki je precej stroga, kar dekletom seveda ni preveč všeč.

Naš obisk v Beogradu smo izkoristili tudi za ogled poslovanja Zadruga beograjskih študentov. Zadruga deluje po načelih gospodarske organizacije s stalnim osebjem, ki skrbi za upravno in finančno poslovanje zadruga. Zadruga si prizadeva pridobiti čimveč koristnikov uslug, ki jih nudijo študentje, toda to je pravtako dolžnost vseh članov zadruga. Član zadruga je lahko vsak redni študent, ki redno izpolnjuje svoje študijske obveznosti in nima štipendije večje od 12.000 dinarjev. Vsak član dobi izkaznico, ki ga upravičuje izpolnjevati usluge in sprejemati naročila. Vendar pa ne sklepajo pogodb študentje sami, temveč je to dolžnost zadruga, ki tudi odgovarja za plačila tretjih oseb in za izpolnitev pogodbenih obveznosti. Dejavnosti, s katerimi se zadruga ukvarja, so zelo raznolike in so odvisne od iznajdljivosti in prizadevnosti študentov — članov zadruga.

Študentske zadruga so počasi zaslovene in si pridobile precejšen ugled in prostor v komunalnem življenju Beograda, tako da bi mesto sedaj uslužnostno dejavnost zadruga težkopogrešalo.

poma in se pri tem močno oprejo tudi na privatni stanovanjski fond. Zviševanja najemnin nikakor ni mogoče administrativno omejiti, saj bi to položaj le zaostriilo. OLO in občina Center si prizadevata, da bi čimprej odpravili pomanjkanje stanovanj, zato sta najela kredit pri Izvršnem svetu s stoodstotno udeležbo občine Center. Tako je sedaj za gradnjo predvidenih 30 milijonov dinarjev, vendar bodo stanovanja vseljiva zaradi težav pri gradnji šele čez dve leti. S tako politiko izgradnje bodo nadaljevali tudi v prihodnje, pritegnili pa bodo tudi gospodarske organizacije in ostale občine našega okraja.

V prehrani se bomo morali orientirati na obrate družbene prehrane, ki bodo najceneje poslovali in nudili veliko izbiri jedi, tako da ne kaže ustanavljati posebne študentske menze. Potrudili se bodo tudi za formiranje potrebnega sklada za subvencije v prehodnem obdobju. Nove oblike stipendiranja bodo prinesle študentom nove obveznosti in dolžnosti, ki jih bodo dolžni pogodbeno izpolnjevati. Študenti iz drugih področij naj bi iskali materialno pomoč v matičnih krajih. Sodelovanje študentov pri odpravljanju vseh teh težav je zelo zaželeno in naj bi bilo čim aktivnejše in širše.

Seznanili smo vse navzoče z našimi prizadevanji za popestritev kulturnega in političnega delovanja študentov v Mariboru. Predvsem bo potrebno ožje sodelovanje s SZDL in kulturno izobraževalnimi društvi. Pri tem bi lahko bili študentje ne samo poslušalci, temveč tudi predavatelji. Športno življenje je že precej živahno in privablja vedno širši krog študentov. Pričeli smo tudi sodelovati z JLA in akademskimi društvi v univerzitetnih centrih. Odbor ZŠJ se je povezal z Odborom višjih šol iz Beograda in se posvetoval z njim o delu šol in študentskih organizacij. Pripravili smo tudi zvezno posvetovanje o reformi šolstva z ozirom na višje šole in fakultete. To posvetovanje bo po beograjskem predlogu v Mariboru v juniju tega leta. Sodelovale bodo predvidoma 104 višje šole in predstavniki univerzitetnih središč.

Med razpravo so se oglasili tudi ostali udeleženci posvetovanja, vsi pa so izrazili željo, da bi se kmalu zopet sestali in se pogovorili o vseh težavah. Naša organizacija je s tem posvetovanjem mnogo pridobila, saj ima sedaj jasne perspektive za svoje delo in ve, kdo ji bo nudil pomoč oziroma podporo. Vsem udeležencem se zahvaljujemo za sodelovanje. F. V.

Dr. Jože Vilfan na posvetovanju

V razpravi smo se dotaknili tudi finansiranja višjih šol in ugotovili, da bo za razvoj naših šol nujno potrebno poskrbeti še za dodatna sredstva. Dosedanji republiški prispevki omogočajo sicer redno poslovanje, ne pa tudi eksperimentiranja in odkrivanja novih oblik dela. Pri pridobivanju teh dodatnih sredstev nameravamo poiskati stik z gospodarskimi organizacijami in sodelovati z njimi na popolnoma enakopravni osnovi: na podlagi gospodarskega računa. Naš delež naj bi bila pomoč v teoretičnih dejavnostih in raznih uslugah, medtem ko bi nam organizacije pomagale materialno. Pravtako si bomo morali zagotoviti tesno sodelovanje pri reguliranju politike stipendiranja.

Podpredsednica OLO tov. Kuharjeva je pojasnila stališče in težave naših okrajnih organov pri reševanju vseh omenjenih problemov. Pomanjkanje stanovanj bomo morali odpravljati postopoma.

Nujnost novih oblik štipendiranja

Ekonomska štipendija iz dveh vidikov

V zadnjem času je bilo precej razpravljano o uvajanju nove politike štipendiranja. V skladu s prehodom študentskih domov in menz na ekonomski račun, se je pojavilo predvsem s strani študentov novo vprašanje — nujnost ekonomskih štipendij in sprostitev točnosti, ki je vladala do sedaj na tem področju.

Kaj je pravzaprav ekonomska štipendija?

Zadevo je treba osvetliti predvsem iz dveh vidikov.

Prvič: V skladu s splošno decentralizacijo in prehodom gospodarske politike v območje komun prehaja tudi šolstvo na osnove samofinansiranja. S tem v zvezi bodo prešle na ekonomsko osnovo tudi študentske menze in domovi. Z drugimi besedami: študentskim ustanovam bodo ukinjene vse dotacije, ki so do sedaj krile razlike med stvarnimi letnimi proračuni teh ustanov ter sredstvi, ki so jih te dobile z razmeroma nizko postavljeno oskrbnino. Sedaj se uveljavlja tudi zakon o amortizaciji osnovnih sredstev, ki pri študentskih in dijaških ustanovah za sedaj zajema samo amortizacijo notranje opreme. Tako je na primer v ljubljanskem študentskem naselju celotna oskrba dosegla za sedaj višino 7000 dinarjev. V skladu z novim zakonom o samofinansiranju in amortizaciji osnovnih sredstev pa so

morali postaviti osnovno kalkulacijo na 12.000 dinarjev.

Drugič: Ekonomsko štipendiranje je treba izvajati v luči skrbi za dvig kadrov, pri tem pa mora biti skrb za socialistična načela kadrovanja osnovna naloga. Kadrovska politika na območju mariborskega okraja ni povsod v skladu s potrebami. Dvig kadrov ni šel vzporedno z materialno rastjo naše družbe, z ekonomskim napredkom in razvojem družbenega samoupravljanja v okraju. Te pomanjkljivosti opažamo predvsem pri nekaterih mariborskih podjetjih. Maribor kot industrijski bazen bi moral imeti koordinativno s perspektivnim planom razvoja gospodarstva točnejši pregled nad potrebami po novih kadrih.

Štipendiranje, ki je do določene stopnje prav tako investicija, bi se moralo razvijati v sorazmerju z razvojem materialnih sredstev. V tej zvezi se postavlja tudi vprašanje, kam s študenti, ki bodo absolvirali na mariborskih višjih šolah in kakšno bo njihovo delovno mesto. Glede na to je treba upoštevati okoliščino, da je problem reorganizacije kvalifikacij za delovna mesta, ki so se doslej delila na višjo, srednjo in nižjo kvalifikacijo, trenutno še nerešen. Odločujoče bo vsekakor znanje. Kadrovanje postaja v pogojih vseplošnega družbenega samoupravljanja stvar neposredno zainteresiranih organizacij, zavodov, podjetij, ustanov, oblastnih organov in organov družbenega upravljanja.

Še vedno so odločilna tri osnovna načela: materialno stanje, učni uspeh, družbeno-politična aktivnost

Pri prehodu na ekonomske štipendije ne bo splošnih norm o višini štipendij in bo treba vsak primer obravnavati posamič. Zvišanje najemnin in drugih stroškov štipendirancev, do katerih je prišlo v zadnjem času obenem z vzporednim dviganjem osebnih ter drugih dohodkov delavcev in uslužbencev, ni prizadelo vseh štipendirancev v enaki meri.

Vsekakor bodo pri določanju štipendij še naprej odločala tri osnovna načela: materialni položaj, učni uspeh in družbena aktivnost. Prav tako bodo štipendije še naprej podeljevali prvenstveno na osnovi razpisov, izven razpisov pa bo vsaj okraj dajal štipendije le v primerih slabih gmotnih razmer. Dosedanja praksa, ko so bili štipendiranci vezani samo administrativno na ustanovo ali podjetje, se je pokazala v vsej slabosti. Preiti moramo na tesnejše povezovanje štipenditorja in štipendiranca, ki bo seznanjalo študenta s problematiko njegovega bodočega delovnega področja. Odnosi s štipendiranci se morajo otresti togosti pasivnega čakanja na strokovnjaka. Če upoštevamo, kako ogromna sredstva trošimo vsako leto za štipendije, je razumljiva nujnost družbene skrbi za to, da bo ta denar koristno naložen in da bomo imeli v mladini, ki jo danes štipendiramo, jutri res dobre strokovnjake in družbene delavce. Zato je važno, da štipenditorji redno kontrolirajo učne uspehe štipendirancev.

Odločujoče za podelitev štipendije je poleg gmotnega položaja in učnega uspeha tudi družbeno-politično udejstvovanje štipendiranca. Naša družba mora skrbeti za to, da bo dobila poleg strokovnjaka tudi naprednega in splošno razgledanega družbenega delavca, ki bo kos vsem nalogam, pred katere ga bo postavil današnji sistem. Dosedanji rezultati kljub veliki skrbi naše družbe za doraščajočo mladino niso preveč zavidljivi in je treba skrbno presoditi, ali je mladina, ki prejema štipendije, te pomoči tudi vredna in kakšne so perspektive za nadaljnji razvoj teh mladih ljudi. Res je, da so slabih rezultatov deloma krivi ostri študijski režimi na posameznih fakultetah, vendar se je z reorganizacijo študija v dve stopnji in z ustanavljanjem višjih šol stanje deloma izboljšalo, že zaradi tega, ker so novi študijski programi kolikor toliko brez nepotrebnega balasta. Kljub temu pa nam kažejo podatki premajhno zainteresiranost študentov za družbeno-politično delo.

Samo višja štipendija ali kredit? Konec trgovine s študenti

Pogodbe med štipenditorjem in štipendirancem in zakonski predpisi o pogodbeni vezanosti štipendiranca, da ob prekršitvi pogodbe vrne sredstva, ki jih je prejel kot štipendijo, zlasti še pogodbeno ureditev medsebojnih pravic

in dolžnosti, je večkrat privedlo do negativnih pojavov s strani štipendiranca kakor tudi s strani štipenditorja. Včasih so se celo pokazale tendence, po katerih bi naj moral dajalec štipendije povsem zagotoviti materialni položaj štipendiranca, po katerem naj ima vsak štipendiranec pravico do maksimalne štipendije in podobno.

S strani štipenditorjev se je večkrat javljalo prevzemanje štipendirancev, ki so bili v zadnjih letnikih visokih šol. To trgovino z »belim blagom« je sicer do neke mere zavrl zakon, ki je onemogočil neopravičeno razdiranje pogodb, vendar tega pojava ni docela izkoreninil. Pojav sam pa je pokazal, da so štipenditorji pogosto premalo smotno planirali svoje kadrovske potrebe. Na drugi strani pa se je lahko pojavil sledeč problem: V primeru, da sta sklenila zakonsko zvezo dva štipendiranca različnih štipenditorjev, je prišlo v zvezi z »odkupom« včasih do zelo neprijetnega položaja.

Vse te negativne tendence so pokazale, kako nujno moramo sprostiti toge oblike štipendiranja tako glede višine štipendij kakor tudi pri obveznostih štipendiranca do štipenditorja. Vsekakor je razumljivo, da je to pripeljalo do pojmovanja štipendije kot kredita. Če namreč pride štipendiranec po končanem študiju na svoje določeno delovno mesto, obstoji možnost, da se mu ta »kredit« avtomatično spremeni v dotacijo, če pa ne prevzame naloge, ki mu jo je namenil štipenditor, se mora nekdanji štipendiranec čutiti dolžnega, da mu vrne investicijo, ki jo je ta prej vložil v njegov študij v obliki kreditne štipendije.

Minimalna kalkulacija za bodoče štipendije ali v obliki štipendij ali kredita, se bo vrtela verjetno okrog 12.000 dinarjev. Splošne norme seveda ne bo, saj bodo višino reševali na individualni podlagi.

Individualni študij je težko temeljit

Brez visokih perspektiv

Anton Firm — študent Višje pravne šole — je redno zaposlen na Občinskem ljudskem odboru Maribor-Center kot šef odseka za delo. Leta 1957 je končal popoldansko ekonomsko srednjo šolo. V upravnih službi je že zaposlen 15 let.

V.: Zakaj ste se vpisali na VPS?

O.: Sedaj imam 15 let upravne prakse in službena dolžnost mi nalaga, da se temeljiteje poglabim v pravne zadeve, kar pa je težko brez potrebne šolske izobrazbe, katero upam, da bom dobil na VPS. Danes mora dober uslužbenec sproti preštudirati vse nove pravne predpise in mora spremljati vse spremembe v našem gospodarstvu in upravnem področju. Individualni študij je težko dovolj temeljit, kajti študij v šoli je organiziran temeljito in je poglobljen.

V.: Kako se pripravljate na izpite?

O.: Na občini smo zaposleni trije slušatelji VPS. Med seboj se domenimo, da eden izmed nas napravi izvlečke iz izpitne snovi, po kateri se pripravljamo za izpite. Te izvlečke nato razmnožimo. Takšen način študija se je pokazal zelo koristen, saj smo do sedaj opravili vsi trije vse izpite. Sedaj se pripravljam na izpite iz gospodarskega prava, osebnega in rodbinskega prava, ki jih bom opravljal v junijskem izpitnem roku.

V.: Kakšne so perspektive slušateljev vaše šole?

O.: Lahko bi rekel, da so študentje VPS brez visokih perspektiv. Zaradi dveletnega študija študentje ne bodo mogli biti sodniki niti samostojni odvetniki, ne bodo mogli dobiti službe v javnem tožilstvu, pravobranilstvu, ne morejo biti samostojni pravni zastopniki gospodarskih organizacij. Torc je so redni študenti naše šole brez vsake perspektive, da bi kasneje lahko dobili primerno službeno mesto. Sedanji pravni predpisi se bodo vsekakor morali spremeniti, ker že mejijo na togi pravni formalizem. Kot dokaz naj navedem, da je na Višji pravni šoli samo 22 rednih slušateljev in še to so skoraj sami starejši, ki so bili že pred študijem redno zaposleni. Verjemite mi, da bo število rednih slušateljev vedno manjše, če se ne bo sedanji položaj spremenil. Za nas starejše slušatelje

1945—1961: Velike spremembe v načinu štipendiranja

Zaradi vsestranskega pomanjkanja strokovnih kadrov, enega naših najbolj perečih vprašanj takoj po osvoboditvi je začela ljudska oblast takoj v velikem obsegu s štipendiranjem, in to s podudarkom na visokih šolah. Štipenditorji so bili zvezni in republiški upravni organi. Z letom 1947 so prešle štipendije pod nadzorstvo resorja za kulturo in prosveto, z 1949. letom pa neposredno pod prosvetni resor. Centralizacijo štipendiranja, ki ni bila več v skladu z družbenim razvojem, je zavrla v šolskem letu 1951/52 nova splošna uredba o štipendijah. Nekaj let smo občutili močno upadanje števila štipendirancev. S postopno decentralizacijo in splošnim razvojem družbenega samoupravljanja, z velikim porastom industrije za široko potrošnjo so naraščajoče potrebe po strokovnih kadrih povzročile nagel porast števila štipenditorjev med ljudskimi odbori, gospodarskimi ustanovami, zavodi, podjetji, oblastnimi organi in organi družbenega upravljanja. Od leta 1955 do 1959 je v republiškem merilu dosežen 75-odstotni porast štipendirancev. V letu 1961 prejema okrog 40% slušateljev visokih in višjih šol štipendije. Višji odstotek ima le Poljska z okrog 75%, za nami pa so Zapadna Nemčija z 29%, Francija s 16% itd.

Borut Končnik

KANADA

Montrealski študentski časopis McGill Daily je proslavil svojo petdesetletnico. Ta časopis — osnovan je bil 1911 — je najstarejši univerzitetni časopis v Commonwealthu, prav tako pa je to tudi edini univerzitetni list, ki izhaja dnevno.

POLJSKA

Poljska študentska unija organizira mednarodni seminar za izobraževanje študentov na področju glasbe, gledališča, baleta, slikarstva in filma v mesecu maju v Gdansk. Študenti iz Vzhodne in Zahodne Evrope so povabljeni.

problem ni pereč, ker imamo že vsi dobre službene položaje. Specializacija na šoli bi to stanje še močno poslabšala, ker bi bili nato absolventi šole organi samo na nekaj ustanovah, kjer bi se lahko zaposlili.

V.: In kaj mislite o ustanovitvi višjih šol v Mariboru?

O.: Šele sedaj, ko imamo v Mariboru pet višjih šol, lahko človek ugotavlja, kakšno prednost so imela ostala univerzitetna mesta. Doslej je veliko šte-

Anton Firm: »... opravljam v junijskem izpitnem roku.«

vilo vpisanih študentov, ki so v delovnem razmerju in bomo s temi študenti rešili problem pomanjkanja strokovnih kadrov. Ze sama antogomija med ljudmi je precej pripomogla, da se je vpisalo na višjo šolo mnogo izrednih študentov, saj si marsikdo misli: »Če se on vpiše, zaka.j se še ne bi jaz vpisal!?

Petletni perspektivni kadrovski plan

ŠTIPENDIJE V MTT

Ustanovljen poseben center za izobrazbo

Velike perspektive celotne rekonstrukcije podjetja nujno narekujejo spremembe na področju kadrovske politike in uvajanje nove politike na področju štipendiranja. V zvezi s perspektivnim načrtom razvoja podjetja je delavski svet MTT pred kratkim v povezavi z oddelkom za kadrovsko službo izdelal pavšalni petletni načrt kadrovskih potreb in s tem v zvezi predvidel postopno zvišanje števila štipendirancev. Štipendije bodo podeljevali po razpisih, ki so jih planirali za pet let vnaprej po letnikih vpisovanja. V ta program so vključene tudi mariborske višje šole.

Za letos so štipendije že razdeljene, razen treh štipendij za VSS, ki so bile razpisane pred nedavnim. Poleg zvišanja števila štipendirancev predvidevajo tudi znatne popravke v osnovni višini štipendije. MTT je že v preteklih letih prekoračila mejo 8000 dinarjev in podeljevala v nekaterih primerih znatno višje zneske štipendij. Višino novih štipendij bodo obravnavali na individualni podlagi. Osnovno merilo bo poleg ostalih dveh činiteljev: gmotnega položaja in družbeno-politične aktivnosti vsekakor v prvi vrsti učni uspeh. S tem v zvezi je delavski svet MTT ustanovil poseben center za izobrazbo.

Ze do sedaj je delavski svet MTT dvakrat letno organiziral posebne razgovore na visokih in srednjih šolah. Dosegli so tudi tesnejšo povezavo med štipenditorjem in štipendirancem. Na mariborskih višjih šolah študirajo večina kot štipendisti njihovi prejšnji uslužbenci. Zanimivo je dejstvo, da ni nikakega vprašanja, na kakšno delovno mesto je treba postaviti ljudi, ki bodo končali prvo stopnjo študija.

Čeprav predvidevajo znatno zvišanje štipendij, delavski svet MTT še ni obravnaval štipendij v obliki kredita. Upajo pa, da bodo v bližnji bodočnosti rešili tudi to vprašanje.

B. K.

UGANDA

Študentski seminar o rasizmu je bil v Kampaliji aprila tega leta. Udeležili so se ga študentje študentske organizacije iz Kenije, Konga, Južnoafriške Unije, Ugande kot tudi opazovalci iz drugih dežel. Pogovarjali so se o socialnih, političnih in ekonomskih posledicah rasizma. Eksperti na tem polju so podčrtali zgodovinske in sociološke vzroke rasne diskriminacije.

Finansiranje šolstva

Smisel materialne osamosvojitve šol, ki mu je dal novi zakon o finansiranju osnovno, je v tem, da šole ne bodo več občinske, ne okrajne, ne republiške, ne zvezne, marveč samostojne in splošno-družbene v smislu, v katerem so to podjetja in ustanove s samostojnim finansiranjem. Šole naj finansirajo vsi faktorji, zainteresirani na izobraževanju nasploh in posebej na šolanju in usposabljanju strokovnih kadrov od podjetij in drugih ustanov do občin in republik, v nekaterem pogledu pa tudi do federacije s tem, da šola v tej bazi postopoma preide do svojih samostojnih in stalnih dohodkov skladno z dejavnostjo, s katero se ukvarja, in z uspehi, ki jih želimo doseči v posameznem tipu šole. Drugače povedano, ne zmanjšajo se obveznosti in odgovornosti proračuna, pač pa se spremenijo metode finansiranja in razširi se krog zainteresiranih faktorjev in njihov vpliv na delo in program šole. Ni dvoma, da bo takšen način finansiranja utrdil materialno bazo družbenega samoupravljanja na torišču šolstva. Ta sistem bo za trdno privedel do nadaljnjega razvijanja ustvarjalne iniciative učnih moči in šolskih odborov kot nepravilnih elementov za izgradnjo sodobne socialistične šole.

Jasno je, da novi sistem finansiranja šolstva ne more seveda steči kar čez noč. Z zakonom o finansiranju šolstva smo pravzaprav položili šole temelje sistema in zdaj ga je treba s prakso in z dodatnimi ukrepi obdelati po potrebah prakse. Treba bo opraviti tudi vrsto temeljitih strokovnih študij o tem problemu. Vsekakor je to naloga, ki bomo za njeno izpolnitev uporabili več časa in pri njenem izpolnjevanju bodo morali sodelovati tako strokovnjaki v šolah kakor tudi vsi drugi zainteresirani družbeni faktorji.

Pri urejanju vprašanja delitve v šolah in nasploh pri določanju fiziognomije šole kot samostojne ustanove bomo morali predvsem upoštevati pedagoško stran problema ter vse tiste moralno politične pogoje, ki so nujni za opravljanje učnega dela. Zato bi bilo tu smešno govoriti »o nagrajevanju po učinku«, kar ponekod slišimo v razpra-

vah. Še več, mi celo v gospodarstvu presegamo ozko pojmovanje tega načela, o čemer sem že govoril. Toda uvažanje kategorije dohodka v šolski sistem bo odprlo učnemu kadru in šolskim odborom možnosti, da bodo v materialnem razvijanju svoje šole v največji možni meri samostojni.

Določena, s predpisi urejena odvisnost osebnih prejemkov učnega kadra od dohodkov šole bo samo pobuda za vse, da bodo prispevali kar največje napore, da bi vsaka šola dosegla v kvaliteti svojega dela čimvišjo raven. Nujno potrebna bo tudi ustrezna družbena kontrola. Zato je potrebno, da čimprej dobimo poseben zakon o statusu učnega osebja in o delitvi dohodka v šolah.

Da bi olajšali postopni prehod na novi sistem finansiranja, smo za zdaj obdržali institucijo komunalnih šolskih skladov. Ni izključeno, da se bo ta sklad pozneje, ko se bodo šolski skladi pri posameznih šolskih ustanovah razvili popolneje, pokazal kot nepotreben. Ko bo sistem finansiranja ustanov izdelan in utrjen, in določene obveznosti podjetij, ljudskih odborov in republik nasproti šolam oziroma nasproti šolskim skladom, bo treba ustvarjati posebne občinske sklade. Sedanji komunalni skladi so mešanica proračunskega in izvenproračunskega finansiranja, ker je prehodni položaj zahteval prav tako predhodno rešitev. Zato morajo komune in republike v procesu prehoda na novi sistem finansiranja šol čimbolj gibljivo uporabljati šolske sklade.

Uporaba novega sistema delitve dohodka se vsiljuje tudi na drugih sektorjih prosvete in kulture, predvsem pri kulturnih in propagandno zabavno izobraževalnih ustanovah (film, založniška dejavnost, gledališče, televizija itd.). Tudi ta področja bomo morali čimprej sprostiti birokratskih administrativnih vezi in »aristokratske« zavistosti. V tem pogledu bo treba spremeniti sedanje zakonske predpise in izdati nove ter še bolj razviti visoko politično dejavnost za reorganizacijo teh dejavnosti. Predvsem bo treba določiti nov način finansiranja, ki bo praviloma zagotavljal določene dejavnosti, ne pa institucije kot takšne.

TESNO SODELOVANJE

Razgovor s predsednikom OK LMS Zoranom Stiploškom

V: Tovariš predsednik, kakšno je sodelovanje med OK LMS in ZŠJ v Mariboru?

O: Zveza študentov Jugoslavije je kolektivni član LMJ. Z ozirom na to menim, da je sodelovanje med ZŠJ in LM, kolikor ga tako imenujemo, potrebno in rekel bi nujno. V Mariboru, kot bodočem univerzitetnem mestu pri-

ske organizacije v okraju se živahno pripravljajo na praznovanja. Študentje se bodo tem praznovanjem priključili. Poleg pestrih in številnih programov bomo sodelovali tudi v idejno vzgojnem delu in ostalih dejavnostih.

V: Studentska delovna brigada iz Maribora gre v okviru OK na cesto. Kako bo potekalo vzgojno, društveno in idejno delo?

O: Brigada gre na zvezno delovno akcijo kot Mariborska študentska brigada. Vsekakor bo vodstvo te brigade že pred odhodom na avtocesto pripravilo programe, ki jih bo treba uresničiti. Pogoji za idejno vzgojno in društveno zabavno delo na cesti so zelo ugodni in bo vodstvo brigade pred nalogo, da jih čim bolj izkoristi.

V: Ali misliš, da so »teenagerji« in »huligani« v našem mestu problem?

O: Menim, da te skupine mladine ne zajemajo širšega sloja. Morda so nekateri njihovi izpadi značilni po svoji surovosti in brutalnosti. Določen odstotek je morda tudi normalen. Mislim pa, da v sedanjem stanju ne ustvarja problemov, ki bi jih morali odločno in nujno reševati. Menim, da bo pozitivna večina mladine te skupine družbeno neprilagojene mladine sama izločila.

V: Kakšne proslave pripravlja OK LMS v tem letu?

O: Razen osrednjega mladinskega zborovanja v Ptuj 14. maja, organiziramo v sklopu okrajnega odbora za proslavo 20-letnice revolucije številne proslave, predvsem po mladinskih aktivnih in občinah. Vsekakor bomo množično proslavili 4. julij, 22. julij na osrednji republiški proslavi v Ljubljani (saj bo na njej sodelovalo skoraj 3500 mladincev našega okraja), 12. avgusta v Ribnici na Pohorju itd.

V: Ali bo mladina dobila svoje društvene prostore?

O: Želja naše mestne mladine, da bi dobila klubske prostore je vedno močnejša. Upamo, da bomo v letošnjem letu tudi ta problem, če ne že rešili, pa vsaj začeli s kakšno adaptacijo oziroma improvizacijo reševati.

V: Ali misliš, da bi na šolah morali posvetiti več pozornosti političnemu in gospodarskemu izobraževanju? In če, kako?

O: Na naših šolah že dalj časa govorimo o idejnosti pouka. Morda je to v letošnjem letu še posebno aktualno na primer za zgodovino. V najkrajšem času nameravamo sklicati posvetovanje skupaj s Svetom za prosveto, kjer bi o tem več govorili in tudi prišli do kakšnih zaključkov, ali vsaj priporočil.

V: Ali meniš, da nudi kulturno življenje v Mariboru mladini dovolj možnosti za kulturno izživiljanje?

O: Zanje in zahteve mladine po kulturnem izživiljanju so zelo različne. Ugoditi vsem je kajpak nemogoče. Seveda s tem ne mislim, da smo s sedanjimi možnostmi za kulturno življenje zadovoljni. Prepričani smo, da k temu lahko še mnogo pripomoremo. Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev si močno prizadeva zadovoljiti vsem željam in zahtevam mladine.

V: Ali je mladina premalo čutila v družbenem življenju?

O: Menim, da ne. V vseh društvih, šolah, vaseh in drugod lahko gibanje mladine v tej smeri močno čutimo. Verjetno je tu bolj izrazit materialni položaj in kadrovski problem, kdo in kako vpliva na vzgojo te mladine in kako rešuje materialna vprašanja.

V. G.

Mariborski srednješolski SKOJ je pripravil pot revoluciji in upor

V letih 1938—1940 se je pod vplivom SKOJ razmahnilo močno politično gibanje mariborske srednješolske mladine. Slovensko narodnostno vprašanje je bilo v tem obdobju naglega vzpona nemškega in italijanskega fašizma še posebno pereče ter zaostreno na naši severni meji. Zelo močan pritisk je bilo čutili prav v Mariboru in v Ptuj, kjer sta obstajali močni jedri nemškutarstva in pronacističnih simpatizerjev. Maribor kot proletarski center je imel že tedaj močno organizacijo KP, vendar se je mariborska srednješolska mladina v letih pred 1938 čutila nekako osamljena. Ni namreč imela enotne organizacije SKOJ, ki bi povežala vso srednješolsko mladino. Posamezni skojevci so bili povezani s člani KP preko terena in se mnogokrat med seboj niso poznali. Nasprotno pa so v Ptuj ustanovili že zgodaj srednješolsko skojevsko organizacijo. Dva od vodilnih oseb tega gibanja sta bila tovariša Kerenčič in Sagadin. Ta dva sta v šolskem letu 1937/1938 prišla iz Ptuja, kjer sta veljala za predaprilski sistem kot politično nezanesljiva, v Maribor in takoj pričela živahno politično agitacijo med svojimi sošolci. Skupina skojevcev iz trgovske šole, realke, klasične gimnazije in učiteljskega je vzpostavila skupno organizacijo, na čelu srednješolskih odborov, v katerem so bili vodilni člani med drugimi tovariši Sagadin, Kerenčič, Drago Ruškovič, Milan Kerin, Ljubko Marjon, Vesna Stranič in drugi. Po 1939. letu je prešlo vodstvo SKOJ na mlajšo generacijo, katere jedro je v tem času tvorila klasična gimnazija. Med tem je bil Sagadin odšel nazaj v Ptuj, kjer je bil nekaj časa sekretar okrožnega komiteja SKOJ, pozneje pa partijske organizacije.

Organizacija SKOJ še vedno ni združevala vseh srednješolcev-skojevcev, kjer so nekateri ostali še nadalje po-

vezani s terenom. Glavna naloga mariborskega SKOJ je bila združiti v svojih vrstah vse napredne elemente za borbo proti vedno večji senci kljukastega križa, ki je s severa grozila, da s svojim južnim krakom pokrije in uniči tudi naš slovenski življenj. Tako so med drugim razpečavali referat Dimitrova s 7. kongresa III. Internacionalne in predelovali na sestankih Speransove Slovensko narodnostno vprašanje. Treba se je bilo na vse kriplje boriti proti nemškutarški propagandi, ki so jo med našo srednješolsko mladino skušale širiti hitlerjansko usmerjene organizacije in njih simpatizerji. S tem so hoteli pripravljati pot bodočemu prodiranju okupatorja na Balkan. Med mariborsko mladino je bilo mnogo takih, ki so svojo pripadnost javno demonstrirali z nošenjem nemškutarških »narodnih noš«. Proti takim sošolcem je SKOJ organiziral izpade, kakor polivanje belih dokolenk s črnimol ipd.

Posebna vrsta politične dejavnosti je bilo organiziranje tako imenovanih taborov po vzgledu ljubljanske visokošolske mladine. Ti tabori so bili navadno na pol v ilegali. Pokroviteljstvo je prevzela kaka dovoljena organizacija, na primer Ferialni savez. Eden prvih takih taborov je bil v Gradišču pri Mariboru. Klasična gimnazija je imela patronat nad osnovno šolo v Gradišču in je organizirala skupen izlet in seveda tudi tabor v Gradišču. Tak tabor se je začel s političnim referatom, katerega je pripravil SKOJ v sodelovanju s KP, s kulturnim sporedom in petjem revolucionarnih pesmi. Med osnovnošolsko mladino in domačini so širili slovensko tiskano besedo in komunistično literaturo. Knjige so romale celo na avstrijsko stran. Na ta način so širili svojo politično miselnost predvsem v krajih, kakor je bilo Gradišče, odrezano od slovenskih centrov zaradi sla-

Predsednik OK LMS Zoran Stiplošek

čakujemo od študentov tisto živahnost in pestrost, ki je značilna za naša večja mesta. Vsekakor pa je društvena dejavnost mladine tako pestra, in to na vseh področjih, da bodo študentje poleg dela v lastni organizaciji in na idejno-političnem področju imeli vse možnosti za sodelovanje z delavsko, srednješolsko in kmečko mladino tudi na področju športa, kulture ipd.

V: Ali bodo kakšne skupne akcije v tem letu?

O: Letošnje leto je jubilejno. Proslavljamo 20-letnico revolucije. Mladin-

bih zvez in s tem, ker je bila pot na avstrijsko stran bolj odprta podvrženim vplivom s severa.

V zadnjih letih pred drugo svetovno vojno je SKOJ ob Hitlerjevem rojstnem dnevu vsako leto postavil patrolje, ki so preprečevale pisanje nacističnih emblemov po zidovih in podobno propagando. Te mladinske patrolje so obvladale celotno področje od Konjic preko Maribora pa do Križa.

Julija 1940 bi morala biti v Ljubljani vseslovenska konferenca SKOJ. Ker je prišlo policiji na uho, da bo julija konferenca komunistične mladine, je SKOJ organiziral sestanek mesec dni poprej. Konferenca je trajala štiri dni. Kot delegat mariborskih srednješolskih organizacij SKOJ se je udeležil tovariš Kerenčič. Med ostalim si je CK SKOJ postavil nalogo, da prične z izdajanjem srednješolskega lista Mladina, ki naj postane glasilo komunistične mladine. Ta list naj bi v Mariboru povezal poleg srednješolcev tudi delavsko in vajensko mladino. Skojevci sami so bili kolporterji, razpečavali so list in pridobivali nove ljudi za skupno borbo in revolucijo, ki je izbruhnila že leto dni pozneje. Odziv je prišel predvsem s strani vajenske mladine, manj s strani delavske in kmečke.

Na 1. maj so pripravili skupen izlet mariborske in ptujske mladine po navadi na Vurberk. Vsi seveda z rdečimi nageljčki in rdečimi kravatami, ki so jih Prešernovci zavezovali po Prešernovem vzoru, Cankarjevci pa po Cankarjevem. Vsak tak prvomajski izlet je kmalu prerastel v močno politično manifestacijo.

Leta 1940 je Maribor obiskal bolgarski mladinski pevski zbor. Množica mladine je s pesmijo, cvetjem in zastavo pričakala na kolodvoru bolgarske pevce. Ker je stvar izpadla kot politična manifestacija, je intervenirala

policija in skušala razgnati demonstrante. Policisti so zlomili našo zastavo, ki so jo skupaj z našimi mladinci branili tudi bolgarski gostje.

S takimi dejanji je SKOJ po smernicah KP utrjeval enotnost naše mladine in jo pripravljajal na bodoče preizkušnje, ki so jo čakale med NOB. Vrhunec vseh teh prizadevanj Partije in SKOJ je bilo leta 1940 organiziranje Narodno obrambnega bloka. V to organizacijo je skušal SKOJ povezati široke množice mladine, med katero so se znašli celo posamezni zborišči, in jo prevzgojiti. Večino te mladine je ta organizacija že takoj v začetku NOB spravila v vrste borcev za svobodo in socialistično revolucijo. Iz njenih vrst so izšli naši najboljši borci in komunisti.

Kako se pripravljamo na izpite?

Nekaj zanimivih odgovorov

Ker se predavanja in vaje drugega semestra hitro bližajo svojemu zaključku in ker se bo končno potem tudi študijsko leto skoro umaknilo svojemu nasledniku, smo se pozanimali pri posameznih študentih o njihovih trenutno najaktualnejših problemih: o opravljenih in neopravljenih izpitih, o izpitnih pripravah, o težavah s študijskimi pripomočki itd.

Steva JOVANOVIČ, študent II. semestra VAS, se je ravnokar odpravil v kemijski laboratorij, ko je na našo prošnjo na kratko spregovoril o sebi:

»Za uspešen zaključek študijskega leta je pri nas treba opraviti 6 izpitov: politično ekonomijo, geodezijo, pedologijo, biologijo, kemijo in sociologijo. Iz vseh predmetov razen geodezije poslušamo predavanja po dva semestra. Tudi predavanja iz sociologije, ki je na programu le en semester, a zaradi predavateljeve bolezni niso bila pravočasno končana, tečejo še v drugem semestru. Za izpite se pripravljam sproti in takrat, kadar mi čas to dopušča. Vsak dan imamo dopoldne predavanja ali vaje, ob ponedeljkih in petkih pa tudi popoldne. S preostalim časom najprej zadostim zahtevam resnega in rednega študiranja, potem pa zanimanju za jadralski in padalski šport, za nogomet in za televizijo. Na začetku so me pri pripravljanju za izpite ovirale težave z jezikom, ki sem jih zdaj že premagal. Ni pa še rešen pereč problem s skripti, ki jih še ni v zaželeni meri. Uporabljam pri študiju tudi hrvatsko literaturo. Zdaj imam za seboj izpita iz geodezije in predvojaške vzgoje. Tempo študiranja bom pospešil, ker nameravam v spomladanskem roku opraviti še vse ostale izpite. Ker nikakor ne morem nikjer dobiti štipendije, bo to malo teže izvedljivo, saj se moram zaposliti honorarno kot študent-milčnik. V počitnicah grem na delovno akcijo. V jeseni upam na najboljše, kar zadeva vpis v II. letnik.«

Na VSS so pogoji za vpis v II. letnik štirje obsežni izpiti: fizika, kemija, biologija in normalna morfologija. Po predavanju iz predklinične protetike je Janja FURLAN, študentka II. semestra VSS, povedala, da ima že sedaj dva izpita: fiziko in biologijo.

»Kemijo, ki je zelo obsežna, pripravljam sedaj. Konkretna priprava za izpite je po svoje otežkočena, ker moram ta mesec opraviti še kolokvij iz predklinične protetike, razen tega pa me čakajo še tritedenske secirne vaje. Po sedanjih propozicijah menim, da bom z intenzivnim študijem izpolnila vse pogoje za vpis v višji letnik. Kljub kinu, gledališču in čitanju knjig študiram sproti, ker mi je pač študijski uspeh vsekakor prva skrb.«

Njen kolega Leon RADOŠ je opozoril na pomanjkanje učbenikov pri pripravi izpitov, ki ga rešujejo z medsebojnim izposojevanjem.

»Opravil sem izpit iz fizike. Sedaj sta na programu za najbližjo bodočnost kemija in biologija. Gledam realno in menim, da bom pravočasno imel vse štiri izpite. Doslej sem namreč precej časa vložil v redni študij normalne morfologije in upam, da se mi bo to nekako obrestovalo. Pri pripravljanju izpitov me ovira honorarno delo, zaradi tega je študij pozno v noč pri meni vsakdanji pojav. Prostega časa skoraj nimam. V drugem letniku upam, da bo zame kot zobotehnikar zaradi večjega števila strokovnih predmetov manj težav.«

VTS, oddelek za kemijo, anorganske vaje, dvojna substitucija. Študentka II. semestra Inge KOJC je zadovoljna z izbiro študija. Medtem ko je opazovala substanco v epruveti, je potožila, da pripravljane izpitov otežkoča pomanjkanje skript.

»Redno hodim na predavanja, za izpite pa se pripravljam po zapiskih. Vendar so ti lahko mestoma pomanjkljivi, kar je zelo neugodno. Imamo mnogo vaj. Obisk kina ali tu in tam

gledališča predstavlja moj prosti čas. Fiziko I že imam, junija bom opravljala matematiko in fiziko II.«

Kolega, ki je pristopil, Franjo RADI, si tudi prostega časa skoraj ne privoščil. Na dan študira vselej po pet ur poleg vaj in predavanj. Če je na vidiku izpit, študira po osem ur dnevno.

»Za seboj imam že matematiko I, fiziko I in kemijo I. Junija se bom prijavil za drugi del vseh treh izpitov. Še prej pa za tehnično risanje. V tem predmetu se v začetku nisem znašel. Prvi program sem delal osemkrat. Za dolgotrajno risanje potrebujem precej časa. Rišem predvsem ob sobotah in sedaj sem si že pridobil nekaj prakse. Zaradi pomanjkanja časa opuščam igranje namiznega tenisa. Višješolskega turnirja v tej športni panogi se bom vsekakor udeležil.«

Marjan BRATKOVIČ, študent IV. semestra VKŠ, zunanjetrgovinski oddelek, je že prebolel »zeleno« brucovsko obdobje, s tem da je opravil vse izpite prvega letnika. Seveda ob že v prvem letniku pridobljenih izkušnjah pri pripravljanju na izpite nima večjih težav.

»Bistveno se poglobim v študij v času pred izpitom. Junija imam v načrtu dva izpita. Glede učbenikov na VKŠ na sploh ni problemov. V tej smeri je vse dobro organizirano. Z racionalno razporeditvijo dolžnosti najdem tudi svoj prosti čas, ne da bi zaradi tega utrpel škodo študijski uspeh oziroma študijsko napredovanje.«

Študentsko življenje je neločljivo povezano z zabavo, a del te zabave je tudi ples...

»Prosim za ples...«

Neresno razmišljanje z resnim koncem

Nič komplikacij! Plesna dvorana (pride v poštev tudi malo večja soba), nekaj stolov, gramofon (če ni magnetofona), gramofonske plošče, plesni pari in že imamo ustvarjeno najpreprostejšo podobo plesa. Ali ste si že kdaj zastavili vprašanje: »Zakaj hodimo plesat?« Mogoče. In ste dobili odgovor na vprašanje? Seveda ste ga, le da je vsak našel drug odgovor. Da pa bi bili drugič enotnejši, ko si boste morda zopet zastavili to vprašanje, vam bom pomagal v razmišljanju.

Vprašanje: »Zakaj hodimo plesat?« ni delikatno, tako da tudi odgovor ne bi smel biti delikatno. A vendar smo si tako različni. Menim, da so tu v glavnem trije razlogi. Spoznavati ljudi (v poštev pride v večini primerov pri sramožljivih petošolcih, pa tudi bruci niso izjema), simpatije in uživanje v plesni umetnosti. Oprostite mi, če sem mogoče izpustil kak zelo važen vzrok, a pre-

Uživati v glasbi

pričan sem, da bi to ne bilo za časopis. Če se torej omejimo na vse te tri razloge ter jih analiziramo, bomo dobili kar precej točen odgovor na naše zastavljeno vprašanje.

Spoznavati ljudi

Spoznati ljudi, pa čeprav včasih vse ne gre tako lepo, kot si zamišljamo! Kaj ti pomaga, če ti je plesalka všeč, če ji prepevaš na uho melodijo, ki jo igra pravkar orkester (s tem hočeš predvsem

Vročje majsko sonce je pripekalo na mariborske ulice in marsikateri študent je poiskal zavetišče v parku. Nisem se zmotil, ko sem šel iskat našega kandidata za RAZGOVOR OB DVEH v park. Na klopci je kramljal s kolegico in še

Prekoršek Konrad: »...na razpolago...«

preden se je zavedel, sem bil že pri njem, mu stisnil roko, se predstavil in dejal:

»Ura je pravkar odbila dve in prosim te za kratek razgovor!«

Njegovi osebni podatki: Konrad Prekoršek, star 20 let, doma iz Vojnika pri Celju, v Mariboru je že peto leto. Maturiral je preteklo leto na Kmetijski srednji šoli. Jeseni se je vpisal na VTS.

Kot vsi doslej v rubriki »Razgovor ob dveh« je tudi on zadovoljen z načinom študija na VTS. Dejal je:

»Izpitne roke imamo skozi vse leto, tako da si vsak lahko napravi načrt, kako bo najbolje polagal vse izpite. Še ena dobra stvar je pri nas. Če študent pade na izpitu, mu profesor ne zapiše slabe ocene v indeks, temveč ga samo odkloni. Izgubi sicer rok, vendar ima možnost, da večkrat polaga isti izpit, profesorji pa imajo zato možnost precej strogega kriterija pri ocenjevanju.«

V.: »Kaj bi pa bilo, po tvojem mišljenju, treba izpopolniti?«

O.: »Razen skript je vse v redu. Skripta so precej velik problem, a upam, da bo tudi ta v kratkem odpravljen. Kakor sem slišal, bo šola poskrbela tudi za to.«

Za študenta, ki pride študirat v drugo mesto je tudi problem najti stanovanje, poceni hrano in podobno.

Na to vprašanje sem dobil presenetljiv odgovor, presenetljiv v toliko, ker ni bil »jamrajoč«.

»Stanujem s prijateljem v sobi, plačam 3500 din mesečno, imam na razpolago posteljnino, kopalnico, radijski aparat, dnevno časopisje in Mladino.«

V.: »Ali se baviš s kakim športom, ali na kak drug način izpolnjuješ svoj prosti čas?«

O.: »Nimam časa za šport, zato hodim najraje v kino, gledališče in na ples. Vendar za ples skoraj da nimamo v Mariboru priložnosti in prostora, upam pa, da bo tudi v tem pogledu prihodnje leto že bolje.«

kakor samo besede plesnega učitelja »quick, quick, slow.«

Poslušalci glasbe

Se nekdo hodi na ples, čeprav ne pleše, a vendar uživa. To so ljudje, ki uživajo v glasbi, zasedajo prostore tistih, ki so odšli plesat, pomagajo bobnarju v ritmu z udarci po stolu in če jih včasih kak plesni par pohodi, pravijo ravnodušno: »Oprostite, da sem vam stopil na podplat.«

»Moderne hlače«

Moderen čas je prinesel k nam poleg novih plesov tudi novo modo oblačenja. Prejšnjo temno obleko z belo srajco, kravato sta zamenjala pulover in kavbojke. Najboljše hlače so najožje in imajo na delikatnem delu telesa napisano »Reifel« ali »Lee«. Dobiti jih je zelo težko (so ameriške in ker naša konfekcija takih ne izdeluje, so zelo iskane), a ko jih imaš, si »glavni«. Lahko hodiš po mestu kot Glenn Ford ali Garry Cooper v njunih najstrašnejših filmskih podvigih, se oziraš na levo in desno, brez bojazni, da te bo kdo prematil. Na plesih vzbujáš pozornost, plešeš rock n'roll na poseben način (najpriporočljivejše je bréanje na levo in desno). S tem dosežeš dvoje: občudovanje soplesalke, obenem pokažeš svoje znanje nogometa.

A za konec — resno

To bi bila kratka analiza plesov na sploh.

Sedaj pa se ozrimo na kratko še v naše konkretnejše okolje, to je Maribor. Problem, ki je majhen, a vendar dovolj velik, da mu bom posvetil nekaj vrstic. Maribor je mesto z blizu 90.000 prebivalci, od katerih je čez 3000 študentov, s strahotno množico dijaštva in delavske mladine. Vsa ta mladina potrebuje poleg rednega dela tudi zabavo. Kot sem že prej — malo v šali — omenil, je ples najpreprostejša oblika zabave, menim zdaj resno, da je, žal, za to zabavo pri nas zelo slabo poskrbljeno. Dejstvo je namreč, da imamo v Mariboru eno samo plesno dvorano za mladino (Bela dvorana), v katero gre največ 300 ljudi, a da je v Mariboru še več drugih in večjih dvoran, ki stojijo čisto v soboto in nedeljo neizkoriščene — pri tem pa mora plesa željna mladina iskati utehe v lokalih, ki so vse drugo, kot priporočljivi.

Nujno bi torej morali za mladino prikrbeti primeren prostor, kjer bi se lahko redno shajala in zaplesala.

Ivo Štraki

ARGENTINA

Argentinska unija svobodnih študentov je imela VIII. študentski kongres v Santiagu del Estro. Poleg lokalnih in regionalnih problemov so razpravljali tudi o vojni službi, reformi visokih šol, udeležbi v domačih problemih in v izobraževanju študentskih voditeljev.

Razgledanost pod mikroskopom

Anketo z različnimi splošnimi vprašanji je »Katedra« izvedla na vseh mariborskih višjih šolah in za primerjavo še na I. gimnaziji v Mariboru v nekem maturantskem razredu. Namen ankete je bil, da ta pokaže v kolikšni meri so razgledani mariborski študentje izven svoje stroke oziroma kaj jim je v tem smislu dala srednja šola. Zavedamo se, da pri vsebinski izbiri tega anonimnega testa morda nismo imeli vselej srečno roko, saj se to pri takšnih kočljivih vprašanjih rado primeri. Tudi glede izvedbe z ozirom na število anketirancev nismo dosledno upoštevali običajnih statističnih načel. Končno pa sploh ni bil naš namen, izvedeti morda za kak absolutni inteligenčni vrstni red anketiranih skupin, ker bi mu tudi sicer lahko vedno očitali precejšnjo mero relativnosti. Še dolgo ne. Naša osnovna težnja je bila, postaviti se v določen zorni kot in približno spoznati, kaj ve in česa ne ve povprečni mariborski študent, če se z njim pogovarjamo o splošnih, ne značilno strokovnih, temveč prej vsakdanjih stvareh. V tej smeri smo, upajmo, vsaj svoj namen dosegli.

Najprej nekaj negativnih opažanj. Vseposod posamezne anketirane skupine niso najbolj upoštevale edine smiselne zahteve, da je treba na zastavljena vprašanja odgovarjati individualno, čeprav smo jih na to vedno znova

pravilnih odgovorov od 36 je dosegel neki 19-letni študent VSS, ki je poprej dovršil neko srednjo šolo. S 30 pravilnimi odgovori sledi 20-letni študent VTS, z 29 pravilnimi 20-letni študent VPS, z 28 pravilnimi eden iz VAS in VPS, trije s I. gimnazije in dva z VKS. Anketa je pokazala, da slika splošne razgledanosti ni vedno najbolj razveseljiva. Sicer pa je ta pojav očiten tudi v drugih študentskih mestih. Naša anketa je zajela razen tega tudi mnogo študentov iz drugih krajev domovine, ki študirajo tukaj in ima zato širši značaj.

ANKETA »KATEDRE«

Student sledeče višje šole:
Spol:
Pred študijem končal kakršnokoli srednjo šolo? Da — ne (ustrezno podčrtaj!).
1. Največji otok sveta je: a) Madagaskar, b) Grönland, c) Velika Britanija?
2. Kdo je Kosta Racin: a) makedonski narodni prosvetitelj, b) makedonski pesnik, c) srednji napadalec nogometnega kluba »Vardar«?

3. Kaj je trombocit: a) ferment, b) bakterija, c) krvni element?
4. Kdo je Jože Slibar: a) slovenski filmski igralec, b) sodobni slovenski grafik, c) slovenski smučarski skakalec?
5. Kdo je avtor relativnostne teorije: a) T. A. Edison, b) A. Einstein, c) S. Eisenstein?
6. Kdo je skladatelj opere »Seviljski brivec«: a) G. Verdi, b) Puccini, c) G. Rossini?
7. Kdo je Suvana Fuma: a) japonski namiznoteniški igralec, b) predsednik zakonite laoske vlade, c) burmanski ljudski pesnik?
8. Kdaj se je začela NOB v Sloveniji (leto, mesec in dan)?
9. Avtor prvega slovenskega romana je: a) Jurčič, b) Krelj, c) Levstik?
10. Kaj je proton: a) glasbeni pojem, b) kemijski element, c) delec atomskega jedra?
11. Napiši vsaj enega impresionističnega slikarja!
12. Kaj pomeni tuška beletrija: a) lepoplasje, b) leposlovje, c) lepomisli?
13. Katera država je dobila zlato kolajno v nogometu na rimskih olimpijskih igrah: a) Jugoslavija, b) Anglija, c) Avstrija?
14. Glavno mesto Hondurasa je: a) Tegucigalpa, b) Managua, c) San Jose?
15. Kdo je bil predsednik ZDA med drugo svetovno vojno: a) A. Lincoln, b) F. D. Roosevelt, c) D. D. Eisenhower?
16. Katera je največja žleza človeškega telesa: a) trebušna slinavka, b) priželje, c) jetra?
17. Rabindranath Tagore: a) izraelski politik, b) indijski pesnik, c) kitajski cesar?
18. Kaj je fiziognomija: a) zunanji izraz, b) veja fizike, c) nauk o normalnih življenjskih pojavih?

19. Kdo so podpredsedniki Zveznega izvršnega sveta?
20. Parthenon: a) tempelj deviške boginje Atene, b) starogrški filozof, c) pariška grobnica slavnih Francozov?
21. Napiši vsaj dve nahajališči železove rude v Jugoslaviji!
22. Poznaš letnico velike francoske buržoazne revolucije: a) 1879, b) 1789, c) 1848?
23. Kdo je predsednik Gane: a) Kwame Nkrumah, b) Mohandas Karamchand Gandhi, c) Habib Burgiba?
24. Kdo je igral glavno moško vlogo v ameriškem filmu »V vrtincu«: a) Clark Gable, b) Marlon Brando, c) Gary Cooper?
25. Kaj je heksameter: a) polarimeter za heksoze, b) krmilo vesoljske ladje, c) grški sestopni verž?
26. Kaj je kinematika: a) nauk o gibanju, b) šahovska otvoritev, c) posebna tehnika snemanja filmov?
27. Avtor knjige »Kontrapunkt življenja«: a) Theodor Dreiser, b) Aldous Huxley, c) William Saroyan?
28. Kdaj je bil prvi kongres SKOJ?
29. Katerega leta je bila objavljena Obznana?
30. Kdaj je bila borba na Sutjeski?
31. Katere afriške države je obiskal predsednik Tito?
32. Kdo je iznašel tisk?
33. Kaj je pozitivizem?
34. Kaj pomeni izraz katedra: a) pisalna miza, b) stolica, c) govorniški oder?
35. Kaj pomeni dogma: a) verska trditev, b) dokaz, c) neovržena resnica?
36. Koliki odstotek svojega dohodka podjetje odvaja za družbene sklade po novem sistemu: a) 5%, b) 15%, c) 12%?

OBISK NA VTŠ

Pet oddelkov — 341 študentov in samo en laboratorij — Skrbza študente v delovnem razmerju

Višja tehniška šola je bila ustanovljena z zakonom o ustanovitvi Višje tehniške šole v Mariboru leta 1959, dejansko pa je začela s poukom marca naslednjega leta. Ob ustanovitvi so na šoli bili trije oddelki, in sicer strojni, elektro in tekstilni. V prvi semester se je vpisalo 160 študentov.

V jeseni se je vpisalo od 160 študentov prvega semestra v drugi semester samo 130 študentov. V prvi semester se je vpisalo 211 rednih študentov in 745 študentov v rednem delovnem razmerju. Poleg tega sta bila ustanovljena še dva oddelka, in to gradbeno-komunalni in kemijski oddelki.

Šola ima sedaj na razpolago devet učilnic s po 40 sedeži, eno učilnico s 110 sedeži pa ima na Srednji tehnični šoli. Kakor predvideva uprava šole, bo na šoli v jeseni okoli 600 rednih študentov, s tem pa bo nastalo veliko vprašanje, kako razporediti predavanja za vse tri generacije študentov in za pet oddelkov, če šola razpolaga samo z desetimi učilnicami. Izdelan je bil investicijski program za prizidek k dosedanji zgradbi, ki je že tudi potrjen. V prizidku bi bile tri predavalnice s po 120 sedeži, tri predavalnice s po 60 sedeži in tri predavalnice s po 30 sedeži in v ustreznimi kabinetih. V kleti prizidka bi bilo prostora za tri laboratorije, ki so na šoli vprašanje zase.

Šola ima sedaj samo laboratorij za analitsko kemijo, nujno bi še potrebo-

vali najmanj 4 laboratorije. V jeseni bo dokončno urejen laboratorij za organsko kemijo in tehnološki laboratorij.

Na šoli predavajo sedaj redni in honorarni profesorji, ki so tudi v večini. V novem šolskem letu bo uprava šole skušala spremeniti razmerje med rednimi in honorarnimi profesorji v korist rednih profesorjev. Redni profesorji bi naj predavali predvsem temeljne splošne predmete v prvem in drugem semestru, za specialne predmete pa je absolutno pravilno, da jih predavajo strokovnjaki, zaposleni v gospodarskih organizacijah, ker so mnogo bolj seznanjeni z najnovejšimi znanstvenimi dosežki, poleg tega pa imajo tudi bogate praktične izkušnje.

Na šoli študira sedaj 745 študentov, ki so v rednem delovnem razmerju.

Ker morajo študentje obvezno izdelati določene naloge, jih dobijo študenti na pismo zahtevo po pošti, da jih lahko potem doma izdelajo. V bodoče bodo problem študentov v delovnem razmerju predvsem finančna sredstva za študij, ker bodo ti študentje morali plačevati šolnino. Problem bodo morali rešiti ali tako, da bodo študentje sami plačevali šolnino ali pa jim bo šolnino plačevala gospodarska organizacija, kjer so redno zaposleni, v skrajni liniji pa bo morala šolnino kriti republika.

Velik problem na šoli so predvsem skripta. Ker je večina profesorjev na odgovornih mestih v gospodarskih organizacijah, jim čas ne dopušča, da bi lahko nemoteno pisali skripta. Zato so profesorji prosili za pomoč študente, da bi naj študentje pomagali pri izdaji skript. Študentje bi naj risali za skript različne skice in risbe. Zaradi težkega tiskanja skript — skripta vsebujejo navadno razne risbe in formule — je tiskanje skript zelo drago in cene nikakor ne ustrezajo študentskim dohodkom.

Že to sezono na mariborskih križiščih študentje — miličniki

Vedno večji razvoj motorizacije v našem mestu in močan priliv inozemcev posebno v poletni sezoni je že dalj časa narekoval potrebo, da tudi pri nas postavimo prometne miličnike, ki kolikor toliko obvladajo tuje jezike. Vsak dan vidimo na naših cestah večje število avtomobilov inozemske registracije, ki se ustavljajo na križiščih in prosijo za razna pojasnila. S tem, da so tudi pri nas na severni meji odprli mali obmejni promet, se je ta dotok še povečal. Ljubljana in kraji ob italijansko-jugoslovanski meji so že pred leti skušali rešiti ta problem tako, da so na križišča postavili študente-miličnike. Ker se je ta ukrep pokazal kot pozitiven za naš turizem in tujski promet, je prometni odsek tudi v našem mestu sklenil vpeljati za nas še to novost že v tej poletni sezoni.

Za to sezono so sklenili sprejeti v službo 15—20 študentov. Predpogoj je, da so maturirali vsaj iz enega tujih jezikov, zaželeno pa je, da poleg tega obvladajo še kak drug tuj jezik. Razumljivo je, da je taka služba odgovorna in da bodo sprejeli res take, ki bodo sposobni to službo v redu opravljati. Že v kratkem bo organiziran krajši tečaj za prvih šestnajst prijavitelcev. Na tem seminarju se bodo seznanili s cestno-prometnimi predpisi in ostalim učnim gradivom. Verjetno bo moral vsak kandidat opraviti krajši »kolokvij« glede jezika, ki ga obvlada. Tedensko bo moral vsak študent miličnik opraviti najmanj 24 ur dežurstva. Čas si bo lahko izbral tako, da ga služba ne bo preveč ovirala pri študiju in bo dežurstvo lahko opravil v dveh ali treh dneh. V času pred izpiti bo službe oproščen in bo lahko v zimskih ali letnih počitnicah nadoknadil zamujene ure. Plača bo lepa, višina honorarja se bo gibala od sto do sto petdeset dinarjev na uro. Poleg tega dobi za obvladovanje vsakega jezika na uro po deset dinarjev. S štiriindvajsetimi urami tedensko bo lahko na mesec zaslužil 12—15 tisoč dinarjev, kar je za študenta že lep denar.

Do sedaj si je prometni odsek v poletnih sezonah nekajkrat izposodil študente-miličnike iz Ljubljane. Vendar je včasih prišlo do neprijetnih konfliktov. Nekoč so dobili študenta, ki je imel na prsih pripete kar štiri značke — znak, da torej aktivno obvlada štiri tuje jezike. Ko pa ga je neki italijanski turist poprosil za vodnika, ki bi ga popeljal

na ptujski grad in Bori ter mu razkazal zgodovinske znamenitosti, je ta študent izdaval, da zna samo nemško, ostale tri značke pa si je pripel kar tako — zaradi lepšega.

Upajmo, da se pri nas kaj takega ne bo pripetilo in da bomo na naših križiščih kmalu videli v modrih uniformah tudi svoje kolege.

Nove uredbe za plačevanje nadur

Mesečni prejemki profesorjev doslej niso ustrezali njihovem dejansko vložnemu delu in trudu, zato moramo pozdraviti novo uredbo, ki regulira nagrajevanje izrednega dela. S tem se bodo dohodki profesorjev vsaj približali prejemkom visoko kvalificiranih kadrov v gospodarstvu. Na univerzah so ta vprašanja že regulirali in jih bodo v kratkem univerzitetni sveti tudi zakonili. Po teh predpisih je redni delovni čas predavateljev sedem predavateljskih ur tedensko. Ves ostali čas se šteje kot prekournno delo in je temu primerno tudi nagrajeno. Tarife so naslednje: predavanje, vaje in seminarji profesorjev 1200 dinarjev, predavanja, vaje in seminarji ostalih 800 dinarjev. Za vsak izpit prejmejo profesorji po 200 dinarjev, docenti in predavatelji pa po 150. Honorarji za izdelavo referatov in konkursov za sprejem predavateljev in za oceno diplomskih del znašajo 5000 oziroma 3000 dinarjev. Če izpraša profesor več kot 200 kandidatov letno, prejme za vsako izpitno uro 1200 dinarjev, za delo na tretji stopnji študija pa dosega nagrade 1800 dinarjev na uro. Vse te tarife veljajo za redne, izredne in honorarne profesorje, dalje tudi za tiste, ki niso v rednem delovnem razmerju, za asistente, docente, višje predavatelje in lektorje. Novost je tudi v tem, da sklepajo sporazume oziroma pogodbe za vsak posebej in v njih točno določijo število ur in obseg dela, kar bo onemogočalo nepravilno nagrajevanje in bo bolj stimuliralo predavatelje in kadre iz proizvodnje, da se bodo posvetili teoretičnemu delu. Predvideni so tudi posebni dodatki za posebno težka in zdravju nevarna dela, kar pa bo presodil pristojni republiški organ in določil tarife.

opozarjali. Izjema so gimnazijci. Naslednji negativni pojav je nerensnost. Vendar samo v dveh primerih. V minimalnem obsegu na VAS, in to le pri posameznih vprašanjih, kjer anketiranece najbrž iz protesta ironizira vprašanje. Na VKS pa se je našel nekdo, ki je pokazal še bolj žalosten odnos do vseh vprašanj. Običajno ni izbiral med tremi odgovori, od katerih je eden pravilen, marveč je navajal svoje lastne domislice. Če misli, da s takimi in podobnimi odgovori ni razgalil predvsem svoje žalostne »intelektualne« strani, se seveda zelo moti. Pri marsikaterih popolnoma resno izpolnjenih anketnih listih so se pojavile »cvetke«. Ali ne bi bilo bolje, če bi anketiranci v tistih primerih, ko niso znali zagotovo pravilnega odgovora, sploh ne poskušali odgovarjati? Vseposod je bilo zaradi tega nekaj delno odpustljivih, delno neodpustljivih spodrsrljav. Nekateri pripisujejo relativnostno teorijo namesto A. Einsteinu — S. Eisensteinu (tudi na VTS!). Dalje bi naj bil heksameter krmilo vesoljske ladje, Suvana Fuma namiznoteniški igralec ali tudi burmanski ljudski pesnik, trombocit ferment ali bakterija, Kosta Racin srednji napadalec nogometnega kluba »Vardar«, predsednik Gane Burgiba ali celo Gandhi, Slibar filmski igralec ali sodobni slovenski grafik, dogma dokaz ali tudi neovržena resnica, Tagore izraelski politik ali kitajski cesar in največji otok sveta Madagaskar ali Velika Britanija. Zanimivo pa je, da je edino vprašanje, na katerega so vedno in povsod pravilno odgovorili: kaj je proton?

V nasprotju z zgornjimi enkratnimi spodrsrljaji je bilo stanje ponekod zelo solidno. Zlasti izstopata, če že omenjamo nebestvene in ne povsem realne ter neabsolutne odstotke, Višja pravna šola in I. gimnazija (prva 74%, druga 68,88%). Med ostalimi višjimi šolami ni večjega variiranja: VSS, VKS, VTS in VAS (61,80%, 59,55%, 58,33%, 58,25%). Če pogledamo tudi individualni anonimni vrstni red, je ilustrativno zanimiv. Najvišji procent 88,88% ali 32

Na cell vrsti širših sestankov in skupščin smo že poslušali razprave o svetih letnikov, o njihovih nalogah in pomenih. Pred dnevi pa smo dobili v roke zapisnik drugega posvetovanja o svetih letnikov v Beogradu marca letos. Ta nam kaže, da tudi oni, četudi so se o svetih letnikov posvetovali prvič že leta 1959, še vedno niso popolnoma na jasnem glede njih.

Mi si stvar predstavljamo nekako takole:

Kaj to pravzaprav pomeni — svet letnika?

V bistvu gre pri svetih letnikov za obliko upravljanja v visokem šolstvu, za organ, ki se ukvarja s problemi določenega letnika in v njem sodelujejo predavatelji tega letnika in ustrezno število študentov, tako da je razmerje približno 1:1.

Naloge sveta letnika?

Na temelju enakopravne razprave naj rešuje probleme letnika — pri tem mislimo predvsem na študijske probleme, ki se pojavljajo v letniku, na vprašanja predmetnika, oblike in kvalitete predavanj, na vprašanja seminarjskih nalog, seminarjskih vaj, na vprašanja izpitnih rokov, izpitnih in vpisnih pogojev, diplomskih nalog, na vprašanja skript, zapiskov predavanj in drugega študijskega materiala, na analizo uspehov, discipline in obiska predavanj, na vprašanja počitniških praks itd. Nekateri menijo, da bi lahko razpravljali tudi o problemu finansiranja šolstva, o vprašanju statutov itd.

Gre torej za sodelovanje med profesorji in slušatelji, pri katerem bi skupno obravnavali probleme, ki jih sicer obe strani redno obravnavata, saj so za obe strani zelo zanimivi in pomembni; toda obravnavata jih ločeno, vsaka zase in zato takšno zaprto razpravljanje ne privede do tistega cilja, do katerega bi privedla skupna razprava. Povsod ta rditvev verjetno ne bo našla odziva, vendar po krivici. Da bi takšno sodelovanje bilo potrebno, potrjuje praksa stalnega kontakta med šolsko upravo in študentsko organizacijo. Kajti svet letnika mora pomeniti približno isto, le da v njem ne bi razpravljali v okviru celotne šolske uprave in študentske organizacije, ampak v okviru enega samega letnika. Razlika je torej edino v tem, da ne bodo o problemih vseh letnikov razpravljali vedno isti tovariši, tako študentje kot člani šolske uprave. Vsak letnik ima svoje specifične probleme in tovariši, ki morajo razpravljati o problematiki vseh letnikov, po vsej logiki ne morejo biti pri reševanju posameznih problemov tako uspešni kot tisti, ki se poglabljajo v delo samo tistega letnika, ki jim je že sam po sebi najbližji in najzanimivejši, ker so z njim in njegovim delom natančno seznanjeni kot slušatelji oziroma predavatelji prav tega letnika.

Tudi cilj je v vseh primerih isti: vsi hočemo doseči takšne študijske pogoje, ki bodo omogočali našim šolam, da čim prej dajo gospodarstvu potrebne kadre. To se pravi, da mora razprava na sestankih svetov letnikov biti vedno tako pripravljena, da ne bomo zapravljali časa, da ne bomo imeli foruma zato, ker ga predvideva zakon, ampak zato, da bo resnično dajal sadove, da bo resnično pomagal doseči, kar želimo: pospešeno diplomiranje kolikor mogoče velikega števila kvalitetnih strokovnjakov — in ne le formalnih diplomantov.

Na šolah, kjer imamo več oddelkov, bi morali dejavnost svetov letnikov prilagoditi svojemu položaju. Namesto svetov letnikov bi morali torej osnovati oddelčne svete, ki bi se podobno kot sveti letnikov na šolah brez oddelkov, ukvarjali s problematiko v okviru oddelka.

To seveda ne pomeni, da bi na takih šolah ne mogli obstajati tudi sveti letnikov. Na mariborski Višji agronomski šoli se, na primer, sestajajo oddelčni sveti vseh treh oddelkov in skupno problematiko skupno rešujejo.

Po dosedajni praksi imajo sveti letnikov posvetovalni značaj in svoje zaključke prenašajo kot predloge pred šolski svet, ki je organ družbenega upravljanja na šoli, pristojen za odločanje o vsem, kar ne sodi tudi v strokovni delokrog šolske uprave. mm

Proučevanje študijskih uspehov

Konferenca profesorjev in odbora ZŠJ na VŠŠ

Na VŠŠ so pogoj za vpis v II. letnik uspešno opravljeni štirje izpiti, in sicer: fizika, kemija, biologija in normalna morfologija. Očitno je, da so ti izpiti snovno precej obsežni — še posebno normalna morfologija — in zato zahtevajo daljši intenzivni študij. Ker morajo študentje, ki nameravajo uspešno zaključiti prvi letnik, opraviti navedene štiri izpite najkasneje do 30. septembra tega leta in ker ob koncu aprila stanje študijskih uspehov ni povsem zadovoljivo, je bilo nujno potrebno sklicati sestanek profesorjev in študentov.

Prva naloga sestanka je bilo proučevanje stanja študijskih uspehov. Po prvi ugotovitvi, da stanje študijskih uspehov kljub skorajšnjemu zaključku predavanja drugega semestra, ko lahko študentje opravljajo prve tri izpite že od prvega semestra naprej, ni na pričakovani višini, je sledila temeljita razprava o vzrokih navedenega stanja — še posebno o konkretni ugotovitvi, da je trenutno še 45 slušateljev, ki imajo samo eden ali pa sploh nimajo nobenega opravljenega izpita. S tem v zvezi bi bilo namreč potrebno poudariti upoštevanja vredni pomislek, da morajo takšni slušatelji z doslej relativno minimalnim študijskim uspehom nujno uvideti, za koliko so zanje možnosti vpisa v višji letnik zmanjšane, če že ne minimalne. Pripeti se jim namreč kaj lahko, da kljub malce zakasnelim naporom ne bodo mogli najti časa za poglobitev v študij najobsežnejšega izpita prvega letnika, to je normalne morfologije. Vendar velja kot olajševalna ugotovitev, da to grozi samo tistim slušateljem, ki ne poznajo stalnega, skozi vse študijsko leto trajajočega, intenzivnega študija. Nekateri slušatelji delajo sicer sproti ob tekočih predavanjih, a izpite nameravajo opraviti v zgoščenem časovnem intervalu. Doseči hočejo torej vse pogoje v junijskem ali septembrskem roku, ker julija in avgusta izpitov seveda ni. Ker pa je po splošni domnevi slušateljev s takim slogom študiranja razmeroma malo, ostane vprašanje nepopolnoma stanja študijskih uspehov še nadalje nerešeno.

Študentje so kot opravičilo za nizko število doslej opravljenih izpitov opozorili na sistem kolokvijev. Sedaj v maju, ko drugod običajno ni kolokvijev (ker je pač ta doba po svojem bistvu določena za popolno preorientacijo na izpite), imajo pred seboj manjši test iz normalne morfologije (ki je bolj ali manj dobrodošel oziroma bi tako vsaj moral biti sprejet, ker pač obravnava snov težkega izpita prvega letnika) in še kolokvij iz predklinične protetike, o katerem prevladuje mnenje, da enostavno ne pada v ugoden čas. To nasploh enotno stališče študentov se opira na dejstvo, da je predklinična pro-

tetika predmet še v naslednjem letniku in da je treba dati prednost izpitom tekočega študijskega leta. Končno govori za to še ugotovitev, da za ta kolokvij ni literature, ki bi bila najprimernejša in vsakomur dosegljiva, ampak obstoje le zapiski s predavanj, o katerih vemo iz prakse, da so mestoma bitno pomanjkljivi. Ta navedba študentov bi naj bil eden od faktorjev, ki zavirajo porast števila opravljenih izpitov. Res je, da povsem ne drže, vendar mu ne moremo že a priori odrekati vso objektivnost. Zavirajoče vpliva na študij tudi honorarno delo. Tega pa marsikateri slušatelj zaradi slabih materialnih razmer ne more opustiti. Vse to najde seveda odgovarjajoči odraz v stanju študijskih uspehov.

Poleg teh stvarnih vzrokov so na konferenci zasledili še nekaj neuteme-

ljenih vzrokov, ki nikakor ne bi smeli vplivati na uspeh, razen tega jih ni mogoče opravičiti, pač pa odpraviti. V tej zvezi so na konferenci navajali tudi splošno nezainteresiranost pri nekaterih posameznikih, individualno neresno študiranje brez širine in slično.

Pomanjkljivost preglednega znanja in nekompleksnost znanja je pri normalni morfologiji narekovala vpeljavo novega tipa predavanj, ki so prijetna in koristna novost: predavanja so pod parolo »Vprašajte — odgovorjam«. Študentje tukaj posrečno dopolnjujejo individualni študij, kar se pozna tudi pri opravljanju izpitov. Glavno razpravo so udeleženci zaključili s sklepom, da je treba povečati število uspešno opravljenih izpitov in torej odpraviti tiste zaviralne momente, ki jih je pokazala analiza kot neumestne in odpravljive.

VŠŠ na velesejmu

Pred kratkim je Združenje študentov na Višji stomatološki šoli organiziralo izlet na medicinsko-stomatološko razstavo v Zagreb. Pri tem je naletelo na vso pomoč in razumevanje šolskega vodstva. Š študenti se je izleta udeležil tudi dr. Bratina, tako da smo na razstavi dobili vsa potrebna strokovna pojasnila. Čeprav na izlet niso šli vsi člani Zveze študentov na VŠŠ, smo vendar dosegli svoj namen — zblíževanje in utrjevanje tovariških odnosov med kolegi, združeno s koristnim seznanjanjem z najnovejšimi dosežki medicine in tehnike.

Hladno in nekoliko deževno vreme pri prihodu v zgodnjih jutranjih urah ni moglo pokvariti prijetnega razpoloženja. Takoj pri vходу v medicinski paviljon nam je pritegnila pogled velika bomba za obsevanje z radioaktivnimi elementi. Izdelana je bila v Kanadi, razstavlja pa jo neka italijanska firma. S posebnimi svinčeni zaslonci se lahko ustje in s tem radius sevanja opredeli točno na velikost in obliko obsevanega organa. Doba trajanja (moč sevanja se zmanjša na polovico) je 5 let. Malo dalje je neka nemška tvrdka razstavila komplet stomatološki stol, ki si je v trenutku pridobil simpatije vseh nas. Že sama oblika je bila nekaj posebnega. K temu sodi še sveder, ki s pomočjo miniaturne turbine na komprimiran zračni curek doseže kar 37.000 obratov v minuti. Seveda dosega to skupaj ceno okroglo tri in pol milijona dinarjev. Toda to še ni bilo vse, kar

smo videli, saj so nas še zanimali med ostalimi moderna aparatura za EKG, najnovejši dosežki v fiksni protetiki, uporaba izotopov v medicini in še kaj.

Po končanem ogledu te razstave smo se razkropili po ostalih paviljonih. Bližal se je že čas odhoda, a našega lepšega spola ni bilo od nikoder. Seveda smo jih našli, kako zamaknjeno strmiijo v najnovejše krike modne konfekcije čevljev, galanterije in podobnega blaga. Z združenimi močmi smo jih povrnili iz transa v realnost ter se odpeljali v center mesta. Popoldne je bilo namenjeno individualnemu ogledu mesta in obiskom. K. B.

OBISK IZ KANADE

Na naše uredništvo je »zašel« kanadski študent astronomije Ted Gormick, ki potuje z avtostopom v Indijo. Ted je ena izmed žrtev Mac Chartyjeve gonje. Njegovo simpatiziranje s socialistično stranko so pred leti opazili maccharthyjevci in že so zanj bila povsod zaprta vrata.

Ted je po rodu Ukrajinec. Starši so prišli v Toronto leta 1912, misleč, da bodo tam lažje preživljali svojih 12 otrok. Toda oče se dolgo časa ni mogel zaposliti, ko pa je dobil službo, jo je moral kmalu zopet zapustiti, kajti brezposelnost je bila takrat v Kanadi ogromna. Ted je zato imel težko mladost in revščino doma. Po dovršeni srednji šoli je bil leto dni na strojni fakulteti, a je moral prekiniti študij, ker so mu brez vzroka ukinili štipendijo. Sledila so potovanja s »trebuhom za kruhom«. Prepotoval je vso Kanado, Združene države, opravljal vsa mogoča fizična dela, si prislužil toliko, da je prišel na stari kontinent, se zaposlil v Angliji in toliko zaslužil, da je pričel študirati predmet, ki ga je veselil že takrat, ko se je moral zaradi finančnih sredstev vpisati na tehniko v Torontu. Zdaj potuje v Indijo na prakso. Prtljago nosi kar s seboj. Kup knjig in nekaj perila. »Ostala prtljaga me čaka že v Indiji,« pravi, »ker sem jo poslal naprej z letalom.«

Ted je mož s »črne liste« Mac Chartyja, ki, čeprav že davno mrtev, še vedno straši po Severni Ameriki. Marsikateri svobodomiselní človek je bil žrtev njegove blaznice in zapadel s tem v veliko revščino. Ted nima domovine, kateri bi bil vdan, tako kot jo imamo mi.

Ob zaključku našega pogovora smo zaželeli Tedu srečno pot in na zopetno svidenje.

Pred vojno sta bili v Jugoslaviji dve višji šoli — višja pedagoška v Beogradu in Zagrebu — s skupno 259 študenti.

Višina rednih štipendij dosega v povprečju 6000 do 8000 dinarjev. Če računamo še tiste štipendije, ki jih dobivajo študenti v višini plače, znaša povprečna plača 12.621 dinarjev. 55% vseh študentov so štipendisti.

Družba daje letno za štipendije 500 milijonov dinarjev.

Razgovor z Aco Stankovičem, predsednikom komisije za brigade

Aco Stanković: »Odhod prvega julija«

V: Kdaj je odhod brigade?

O: 1. julija.

V: Koliko bo brigadirjev?

O: Brigada bo imela štiri čete. Brigadirjev pa 120. Brigadirji-študentje ne bodo v četah razdeljeni po šolah.

V: Kakšen je bil odziv?

O: Zaradi težkih študijskih pogojev (mnogo izpitov pogoj za vpis v naslednji letnik) ni bil takšen kot sem pričakoval. Vendar je bilo mnogo dobre volje; tako se je prijavilo okoli 130 študentov. Za slušatelje Višje stomatološke šole bomo organizirali verjetno seminar (normalno morfologijo). V počastitev 20-letnice naše narodne revolucije bomo organizirali vrsto prireditev.

V: Ali bo ime brigade kakor je bilo prvotno sklenjeno?

O: Da. Brigada se bo imenovala: Karel Destovnik-Kajuh.

V.: Kako bo potekalo delo v brigadi?

O.: Štab brigade ni več upravni organ, temveč je to brigadna konferenca. Štab brigade izvršuje samo sklepe konference. Prav tako bo tudi četna konferenca. Za različne dejavnosti bodo skrbele komisije, ki jih bodo študentje sami izbrali. Verjetno bomo imeli pokrovitelja (kakšno gospodarsko organizacijo). S pokroviteljem bi priredili teden brigade, to je obisk brigade v organizaciji, brigadirski večer in podobno. Brigada tudi ne bo večkrat udarna, temveč bo lahko samo enkrat.

V.: Slišal sem, da boš komandant brigade?

O.: Da, izvolili so me.

Nekaj o zanimivi ekskurziji:

»Zunanjetrgovinci v Italiji«

Ze januarja letos smo začeli slušateljki oddelka za zunanjo trgovino VKŠ premišljati o obisku Milanskega vele-sejma, prireditve na 45.000 m² z razstavljavci iz 72 držav vsega sveta. Ne bi rad govoril o pripravah, o težavah in o zbiranju denarja, čeprav je zahtevalo to ogromno truda in časa. Pač pa bi se spomnil, kaj vse smo videli. Saj smo potovali šest dni in v moji beležki je ostalo preko 40 krajevnih imen — čeprav si vseh niti zapisal nisem. Pot nas je vodila

... po Dolomitih; skozi Cortino d'Ampezo, do enega najlepših gorskih jezer Misurine, obdanega z mogočnimi vrhovi iz skal in snega, ki je bilo še pod ledom; vzdolž svetovno znanega Gardskega jezera, po cesti, ki je v dolžini kakih 50 km vklesana v živo skalo in speljana skozi 72 predorov; preko cele vrste gorskih prelazov, kjer gledajo iz snega samo cesta, hotel in neštete reklamne table, ki jih je Italija polna kot drevedred dreves.

Serpentina za serpentino, se je vila pot, zdaj gor, zdaj dol, vrh za vrhom si je sledil, eden lepši od drugega, posebno, ko so se kopalji v soncu in so jih bile same mogočne skale in sneg.

DVAKRAT SMO SE KEPALI

Mimo olimpijske proge, kjer je nekoč kraljeval Toni Seiler, mimo olimpijskega stadiona in olimpijske skakalnice v Cortini; v sotesko, ki rahlo spominja na naš Vintgar — Bofano; skozi Bolzano, kjer komajda slišiš italijansko besedo iz slapov svojstvene nemščine; ob 52 km dolgem in do 16 km širokem

»Fotorizacija« komercialistov

Gardskem jezeru z limonovimi gaji tik pod zasneženimi vrhovi, v Brescio in luči Milana; vse to smo videli v enem dnevu, v enem samem dnevu, lepo ugodno v avtobusu, ob spremljavi zvo-kov radijske glasbe in »knjipsanja« s fotografskimi aparati oboroženih kolegov.

Fiera di Milano, eden največjih vele-sejmov v Evropi, ki ga prirejajo že od leta 1896 in ga obiše letno 6 do 8 milijonov obiskovalcev; podzemna železnica, katere gradnja je razkopala vrsto najbolj prometnih ulic; svetovno znana Scala; največje pokrite tržnice v Evropi; ogromen kolodvor; nebatičnik iz aluminija in stekla; cerkev z Da Vincijevo »Zadnjo večerjo«, naslikano na edino steno, kateri so prizanesle bombe avgusta 1943; čudovito pokopališče (ki

ga pa nismo videli), predvsem pa seveda gotska katedrala, DUOMO s preko 2000 kipi in nešteti filialnimi stolpiči, izdelanimi na milimeter natančno, ki stoji že dolga stoletja in še vedno ni povsem končana; nešteto drugih mogočnih zgradb, posvetnih in cerkvenih, priča o burni preteklosti in mogočnem razcvetu središča najbogatejše province Italije.

Vse lepote še prekriči:

Kamorkoli se obrneš, kamorkoli pogledaš: gor, dol, levo, desno — povsod vabijo reklamni napisi v najrazličnejših kričavih barvah, silijo v človeka, ga prepajajo z imeni proizvajalcev, proizvo-dovod in prodajalcev.

Enako je na sejmu.

Začeli smo si ga ogledovati še vsi skupaj; morda smo ostali skupaj 5 minut — ne več. Da bi v enem dnevu videli vse, sploh ni mogoče. Hodili smo po sejmu ves dan, dopoldne in popoldne, četudi je popoldne začelo deževati (dež nas potem pravzaprav ni več zapustil).

Hodili smo in gledali, gledali in hodili, videli dosti in — malo. Poslušali smo kratko predavanje o sejmu, imeli smo vodnika (pravzaprav vodnico, vendar ne vem, ali pravopis dovoljuje ta izraz), ki pa je do konca dopoldanskega ogleda (od 12.30 do 14.30 so paviljoni zaprti) izgubila skoraj vse ljudi.

V Milanu smo ostali dva dni — pravzaprav dan in pol. Popoldne tretjega dne nas je načrt potovanja že gnal

Za trenutek smo se ustavili v Peschieri, nekdanji utrdbi na skrajnem južnem koncu Gardskega jezera. In spet naprej. Zunaj dež, v avtobusu radijska glasba, vse naokrog ravnina; avtobus pa požira kilometre...

Julijin dom, Romeov dom, Julijin grob. Se prestaro pripovedko, ki niti ni resnična, znajo Italijani obleči v turistično atrakcijo in spraviti v denar.

Zopet se vozimo, vozimo, vozimo.

Takoj ko smo se naslednjega dne spravili v avtobus, se je zopet vtilo. Z znamenitega, dobre tri kilometre dolgega mostu do Benetk, nismo videli ničesar. Skoraj celo uro smo sedeli v avtobusu in čakali, da nas dež spusti na prsto. Ni šlo drugače. Ko se je malo zjasnilo, smo se z vodnim tramvajem odpeljali po Velikem kanalu do središča nekdanje beneške mogočnosti — doževe palače z Markovo cerkvijo, dvema monolitnima obeliskoma, obnovljenim kampanilom, urnim stolpom in vsemi ostalimi lepotami — in stotinami prodajalcev spominčkov. Povsod po Italiji jih je mnogo teh spominčkarjev, a menda nikjer jih nisem videl toliko kot v Benetkah.

Trije smo se vračali peš in smo tako malce spoznali še drugo plat Benetk, ne le tisto, ki je namenjena turistom. Ozke ulice, perilo čeznje, kupi smeti, smrad po gnilih ribah, mačke.

Povsod, kjer smo hodili, smo vendarle lahko našli orientacijske napise, ki so nam pomagali prebiti se do kolodvora. Matjaž Mulej

Šole sporočajo

OBVESTILO

izrednim študentom Višje stomatološke šole v Mariboru

V mesecu juniju bo organizirala šola seminar iz predklinične protetike in normalne morfologije. Seminar bo predvidoma trajal deset do štirinajst dni.

Podrobnejši program in pričetek seminarja bo študentom pravočasno sporočen.

Za seminar iz normalne morfologije se naj izredni študenti pripravijo po navodilih za študij, ki so jih prejeli na seminarju v mesecu februarju.

Seminar bo organiziran tako, da bodo predavanja v popoldanskem času — torej tudi za mariborsko skupino izrednih študentov. Praktične vaje bodo opravljali le oni študenti, ki niso vključeni v mariborsko skupino.

Tajništvo VSS

VIŠJA PRAVNA ŠOLA, MARIBOR razpisuje za šolsko leto 1961/62 VPIS

Pouk na Višji pravni šoli traja dve leti. Diplomantom se prizna višja strokovna izobrazba.

V šolo se lahko vpišejo:

1. tisti, ki so končali ustrezno šolo druge stopnje, ki je trajala najmanj tri leta in je zahtevala za sprejem končano osnovno šolo;

2. tisti, ki so končali šolo za odrasle, ki daje enako izobrazbo kot šola iz prejšnje točke;

3. tisti, ki so končali drugo, najmanj 4-letno šolo druge stopnje;

4. tisti, ki sicer niso končali ene od prej navedenih šol, imajo pa ustrezno delovno prakso in izkušnje ter dokažejo z izpitom, da zadostno obvladajo temeljna znanja, ki so potrebna, da lahko uspešno sledijo pouku na šoli.

Kandidati iz 4. točke morajo opraviti za vpis sprejemni izpit iz materskega jezika, iz zgodovine in iz osnov družbene in politične ureditve FLRJ po programu, ki ga dobijo na šoli.

Lastnoročno napisanim prošnjam, kolkovanim s 50 din, morajo kandidati priložiti:

- izpisek iz rojstne matične knjige;
- spričevalo zaključnega izpita oziroma zadnje šolsko spričevalo v izvorniku ali v sodno overovljenem prepisu;
- življenjepis;
- kandidati pod 4. točko še mnenje zavoda oziroma gospodarske organizacije o uspehu delovne prakse ter o njihovih sposobnostih in nagnjenjih;
- kandidati, ki se želijo vpisati kot izredni slušatelji, pa še potrdilo o zaposlitvi.

Kandidati naj se prijavijo za vpis do 25. avgusta 1961. Do tega roka naj se prijavijo tudi kandidati za sprejemni izpit.

Sprejemni izpiti bodo v času od 11. do 16. septembra 1961.

Višja pravna šola, Maribor

ŠPORTNIKI IN ŠTUDIJ

Tone Vogrinec je študent VTS strojnega oddelka v Mariboru. S smučanjem se ukvarja že od mladih nog. Bil je dober dijak na Srednji tehniški šoli, kjer je tudi maturiral. Letos je vpisan na VTS, kjer tudi redno študira.

Njegovi športni uspehi: četrti na državnem prvenstvu v slalomu, tretji na prvenstvu Slovenije v veleslalomu, dvakrat prvi na tekmah v Avstriji, v Celovcu in Voflsbergu. Je član naše državne reprezentance. Že v prvem letu staža je postal član reprezentance. Praksa je namreč sicer pokazala, da so smučarji postali člani reprezentance šele po nekaj letih tekem. Vogrinec je pretrgal to tradicijo in se že relativno dobro odrezal na mednarodnih tekmah, kjer je zastopal barve naše reprezentance.

Saša Geržina je pričel s svojo športno kariero kot košarkaš, ko je na igriščih Branika treniral v senci Daneva, Pavloviča in ostalih. Njegova takrat mala rast mu ni dajala mnogo upanja, da se bo kdaj uvrstil med najboljše. Pred petimi leti je predsedal k takrat novi disciplini — malemu roketu. Z vestno vadbo je dosegel lepe uspehe, tako v jakosti meta, kot v hitrosti. Danes je eden najboljših roketmetašev Branika, a predlani je bil v mladinski slovenski reprezentanci.

Saša Geržina je odličen študent, saj je bil eden prvih pri vpisu v četrti semester Višje komercialne šole.

Saša Geržina: »Največji užitek mi je zatresti nasprotnikovo mrežo.«

Adela Križman je pričela z orodno telovadbo 1956. leta pri Partizanu Maribor I. Sprva še precej neokretna se je kasneje razvila v odlično telovadkinjo. Marsikatero prosto uro je preživela

Adela Križman: »Samo da ne bi študij trpel in da bi dosegla zvezni razred.«

ob študiju najrazličnejših umetnin v orodni telovadbi in ritmiki. Danes je kandidat za zvezni razred in kot sama pravi, bi ga že dosegla, če ne bi morala študiju posvetiti toliko časa.

Adela je študent kemijskega oddelka VTS in ima za seboj tri relativno težke kolokvije, ves čas pa se zaveda, da študij ne sme trpeti na račun telovadbe.

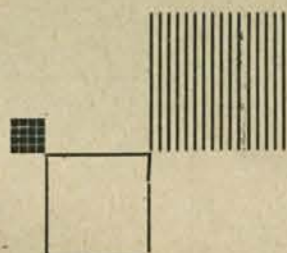
Tovarna volnenih in vigogne izdelkov Maribor

PROIZVAJA IN PRIPOROČA SVOJE IZDELKE:

- VOLNENE TKANINE IZ ČESANE PREJE
- VOLNENE TKANINE IZ MIKANE PREJE
- VIGOGNE IN BOMBAŽNE TKANINE
- KROJAŠKO IN ODEJNO VATO
- VATELINO

PRI NABAVI ZAHTEVAJTE VEDNO IZDELKE

TOVARNE VOLNENIH IN VIGOGNE IZDELKOV

Iznajdljivost študenta brez fleša

»Tudi ne znam!«
 »Zakaj ste pa pravzaprav prišli?«
 Bruc: »Veste, čutim dolžnost, da vas obvestim, da na mene ni treba računati.«

»Če boš stal pred vsako izložbo, sploh ne bova prišla več naprej!« (Primeri iz živalskega sveta.)

Profesor kemije, znan preizkuševalec vin, je dal študentu pri kemijskih vajah na eni izmed mariborskih višjih šol naj določi oborino v epruveti. Študent je pogledal v epruveto, povohal in odgovoril:

— Ne, šnops pa ni! —

. . . in malo zares!

NEPRAVI NASLOV

V odmoru pred predavanjem iz predklinične protetike na VSS stoji na hodniku skupina študentov. Nenadoma jih preseneti predavatelj, docent dr. Rajko Sedej, ki hiti v predavalnico. Študentje krenejo hitro za njim, vendar v primerni oddaljenosti. Misleč, da je predavatelj že za pultom, pridejo študentje v prostor pred predavalnico. Na svoje presenečenje pa opazijo tu kljub skorajšnjemu začetku predavanja več slušateljev, ki stoje v krogu, gledajo neke slike in intenzivno debatirajo. Nekdo od priteklih študentov se zato začudi, v naglici lahko potegne najbližjega za rokav in spodbudno reče: »Hitro noter! Saj je že tu!«

Nagovorjeni se malce začudeno obrne in odvrne: »Da. Tu sem.« Bil je namreč predavatelj.

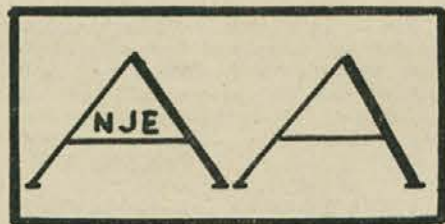
Konfekcija na avtostradi (Iz »Studentskega lista«)

Tehnika prodira med brigadirje

— Ali vaš sin še vedno študira?
 — Seveda, še vedno študira medicino, in je boljše zanj, da ostane kakšno leto dalj na univerzi, ljudje imajo pač več zaupanja v starejšega človeka.

Črkovni rebus

Mali nogomet

Doslej najzanimivejše tekmovalje je bilo v malem nogometu. Gledalci so bili zadovoljni s kvaliteto nogometa, borbenostjo in izenačenostjo ekip. Pričakovali smo, da bo nogometno moštvo Višje tehniške prepričljivo osvojilo prvenstvo, toda le malo je manjkalo, pa bi se znašli na drugem ali pa celo na tretjem mestu. Tehniki so imeli v svoji ekipi tri aktivne in izredno kvalitetne igralce: Blaznika, Cvijanoviča in Cekova. Toda mali nogomet je igra, ki je precej različna od velikega nogometa in so lahko mojstri te igre tudi igralci, ki se preganjajo za žogo sebi v zabavo že od svoje rane mladosti na dvoriščih izza ograjenih plotov ali na travnikih. Njihova imena sicer niso prišla v javnost, a vendar znajo presenetiti s svojo moštrosko igro marsikaterega nogometaša.

V prvi tekmi so komercialisti in agronomi igrali neodločeno. To je bila tekma polna neizkoriščenih priložnosti za doseg gola. Rezultat 0:0 je realen, če ne upoštevamo dejstva, da so komercialisti zastreljali »enajstmetrovko«.

Za njimi so nastopili tehniki, ki so do sedaj bili moštvo »imen« in gledalci so radovedno pričakovali, kako se bo to moštvo na terenu izkazalo. S stomatologi res niso imeli težkega opravka in so jih »obrnili« s 6:0, čeprav bi lahko dosegli tudi dvoštevilčen rezultat.

Najzanimivejša tekma dneva je bila med tehniko in komercialisti. Na splošno presenečenje so komercialisti prav dobro zaigrali in nudili odličen odpor. Tehniki so imeli sicer mnogo stodontnih priložnosti so doseg gola, a jih niso znali realizirati. Tekma je bila posebno v drugem delu igre izredno razburljiva, saj sta se obe moštvi borili za zmago. Rezultat tekme je bil 1:1. Strelca golov sta bila za tehnike Cvijanovič, a za komercialiste Juvan.

Agronomi in stomatologi so pokazali poleg vroče krvi le nogomet izpod povprečja. Zmagali so agronomi s 3:1.

Tekma med agronomi in tehniko je bila po razburljivosti slična tekmi med tehniko in komercialisti. Pričakovali smo rehabilitacijo tehnikov, toda prišlo je tako, kot sem že uvodoma omenil. Končni izid tekme je bil 3:2 za tehnike, čeprav bi bilo lahko tudi obratno.

Zadnja tekma tega dne je bila med stomatologi in komercialisti. Rezultat 11:0 za slednje.

Lestvica:

1. VTS	3	2	0	1	5	10:3
2. VKS	3	1	0	2	4	12:1
3. VAS	3	1	1	1	3	5:4
4. VSS	3	0	3	0	0	1:19

Tekme višjih šol v malem rokometu

Mali Branikov stadion je bil zadnji dve soboti in aprilu v središču pozornosti, saj so se tam odvijale tekme v malem rokometu in malem nogometu. Številni študentje in ostali gledalci so bili zadovoljni s prikazano kvaliteto iger mariborskih visokošolcev. Dokazali so, da imajo precej dobrih igralcev, ki bi bili v veliko pomoč novoustanovljenemu študentskemu športnemu klubu, če bi prišlo do ustanovitve.

V malem rokometu je prepričljivo zmagal favorit Višja komercialna šola, ki je odšla neporažena s terena. Organizacija turnirja je bila odlična. Tekme so se odvijale brez zastoja ves popoldan. Študentje so brezplačno spremljali tok dogodkov na terenu, igralci pa so se krepčali med tekmovalji s koktami.

Neporažena ekipa na terenu

Med turnirjem moških ekip sta nastopili tudi ženski vrsti komercialne in stomatološke šole. Značilno za to srečanje je bil slab rokomet in trideset minut tekanja za žogo, ne da bi pri tem dekleta vedela kje je mesto napadalca in mesto branilca. Nekoliko boljše so bile komercialistke, ki so zmagale z 10:5.

Poslednji izpit Pepeta Stare Bajte

Pepe Stara Bajta je pred nekaj dnevi opravljal svoj poslednji izpit, tako vsaj sam trdi. Ker pač ima krompir, je potegnil listek s perfektnimi vprašanji. Zaradi izredne pomembnosti vam vprašanja posredujem v celoti:

I. ZAKAJ SI SE VPISAL NA VIŠJO ŠOLO V MARIBORU?

Odgovor: Tri dni sem tekal sem pa tja po Ljubljani, od fakultete do fakultete in še nisem vedel kam bi se vpisal, kjer se do zdaj še nisem poskusil. Ekonomija je bila edina in še ta se mi je zdela prelahka, saj si tam lahko kar sam izstaviš potrdilo o opravljenih izpitih, tako kot so to naredile nekatere stare bajte pri nas. Potrt in zamišljen sem srečal staro bajto Ivana, ki mi je svetoval, naj se odpeljem v Maribor, kjer imajo več takšnih primernih šol za stare bajte in zabušante, kot so višja komijska, šloverska, pauerska in druge. Res sem se odpeljal v Maribor, kjer sem se vpisal na višjo komijsko šolo, in sicer na kelnerski oddelek, to pa zato, ker so kelnarji najbolj napredni ljudje, saj so pogruntali postrežnino, poleg tega pa ti še napitnino in datum zraven zaračunajo.

II. KAKŠEN JE BIL TVOJ PRVI VTIS V MARIBORU?

Odgovor: Maribor je zelo lepo in prijazno mesto, le da sem moral, ko sem prišel, spati na postaji, kar sodi nedvomno k dvigu življenjskega standarda, saj je kolodvor nov in lep. Ko pa sem dobil študentsko sobico za borihih pet tisoč dinarjev s še tremi tovariši

vred v njej, sem res imel srečo. Bratu Otmarju, znani ljubljanski stari bajti, ki že šest let drgne ljubljanske univerzitetne klopi (med tem časom je že bil vpisan na štirih drugih fakultetah, in ga vsi hvalijo, da je zelo moderen študent, ker se vsako leto vpiše na drugo šolo) in je sedaj v Mariboru, pa mu Maribor vendarle ne ugaja. Posebno je bil nezadovoljen z barom. Zelo se je začudil, da je skoraj vedno prazen. V Ljubljani imajo na primer študentje v baru redne sestanke in predavanja, kar je tudi mariborskim študentom toplo priporočal. Ta slab vtis je nekoliko popravil naš znani mariborski ezelek. Bil je zelo presenečen, ko je na eku srečal skoraj vse mariborske študente, ki študirajo v Ljubljani in skoraj nobenega mariborskega študenta.

III. KAKO SI SE VŽIVEL V ŠTUDENSKO ŽIVLJENJE V MARIBORU?

Odgovor: Malo, malo nam je ostalo od starih lepih ljubljanskih študentskih časov. V Ljubljani si lahko našel na eku vse svoje kolege, v Mariboru pa moraš iti naravnost na predavanje, če hočeš srečati prijatelja. Zaradi tega sem zelo slabe volje. Nikakor se ne morem strinjati z miselnostjo nekaterih mariborskih profesorjev in uprav šol, naj študenti čimprej končajo študije. Cemu potem imamo sploh naziv stara bajta? Iz tega se da sklepati, da so v Mariboru zelo starokopitni ali pa so preveč navdušeni nad učinki, ker hočejo čimveč študentov prisiliti, da prijavijo izpite, ker jim menda to vrže lepe denarce.

»Povej, kdaj bo prišla čarovnica!«

BRUC IN DOLŽNOST

Bruc bere v časopisu oglas: »Iščem inštruktorja za angleški, nemški, francoski jezik in klavir.« Naslednji dan se bruc oglasi na naslov, ki ga je dobil v upravi lista. Pri oglaševalcu:

»Oprostite, jaz sem prišel zaradi oglasa v časopisu!«

»Ali znate angleško?«

»Ne znam!«

»Ali znate francosko?«

»Ne znam!«

»Nemško?«

»Ne!«

»Ja, pa vsaj klavir?«

UREDNIŠTVO BRALCEM

V rokah imate dvojno številko »Katedre mariborskih študentov«, zadnjo izdajo iz prvega obdobja njenega življenja.

Led smo prebili in glasilo mariborskih študentov je zaživelo. Toda kaj mu vse še manjka, česa si še želite, kaj vam še ne ugaja, kakšne spremembe se vam zde potrebne, kako naj se časopis imenuje (kajti na račun sedanjega imena smo slišali precej pripomb) bi želeli izvedeti od vas. Zato vas prosimo, da nam pišete, da morda pridete k nam na obisk (naš naslov je objavljen v vsaki številki: Maribor, Gregorčičeva ul. 30). Želimo se z vami pogovoriti, želimo pisati tako, kot to ugaja večini naših bralcev. Tega pa ne moremo, če nam ne poveste, kaj pričakujete, kaj hočete. Zato, dragi kolegi, z besedo na dan!

Uredništvo

Članek »Pet osnovnih organizacij = 215 članov« je napisal sekretar komiteja ZKS višjih šol v Mariboru Ludvik Zupanc. Pripravil in obdelal pa ga je S. G.

Izdaja: ZSJ — Odbor visokošolskih zavodov v Mariboru, Gregorčičeva 30, telefon št. 35-96. Založnik in uprava: Založba Obzorja Maribor, Maistrova 5. V uredniškem odboru so: Stanko Gojčič, Vlado Golob, Stanko Grasselli, Borut Končnik, Matjaž Mulej in Ivo Štrkl. Odgovarja in urejuje Vlado Golob. Uredništvo: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96. Tiska Mariborska tiskarna. Izhaja mesečno. Rokopisov ne vračamo. Tekoči račun št. 604-702-1-167 (za Katedro).